

Sukupuoli ja nuoret – eväitä käytännön työhön

Konferenssiraportti

Jouni Varanka & Anna Seligson

Sukupuoli ja nuoret - eväitä käytännön työhön
konferenssiraportti

ANP 2007:737

© Pohjoismaiden ministerineuvosto, Kööpenhamina 2007

ISBN 978-92-893-1527-2

Painos: 400

Painettu ympäristöä säästävälle paperille, joka täyttää pohjoismaisen Joutsenmerkin kriteerit.

Julkaisua voi tilata osoitteesta www.norden.org/order. Muita julkaisuja on osoitteessa www.norden.org/publikationer

Printed in Denmark

Nordisk Ministerråd

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Puh. (+45) 3396 0200
Faksi (+45) 3396 0202

Nordisk Råd

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Puh. (+45) 3396 0400
Faksi (+45) 3311 1870

www.norden.org

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimpia alueellisia yhteistyömuotoja. Yhteistyön perustana on maantieteellinen, historiallinen ja kulttuurinen yhteenkuuluvuus, ja sen piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä itsehallintoalueet Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa maailmassa. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo.....	5
Esipuhe	7
Tiivistelmä.....	9
1. Avauspuheenvuoro	11
2. Nuoret, sukupuoli ja pornografia <i>Solveig Bergman</i>	13
3. Hyvinvointi ja sukupuoli – Tuoreen tutkimuksen satoa.....	17
4. Ajatuksia tasa-arvosta.....	21
5. Lapsiasiainvaltuutettujen paneeli: Teemana nuorten hyvinvointi	25
5.1. Yhteenveto paneelista.....	25
6. Teemaryhmä 1: Media välineenä tasa-arvon ja hyvinvoinnin edistämässä.....	29
6.1. Blindspot projekti	29
6.2. Teemaryhmän raportti	32
7. Teemaryhmä 2: Sukupuolisensitiivisyys haasteena nuorten kanssa tehtävässä työssä .	37
7.1. Sukupuolisensitiivisyys haasteena nuorten kanssa tehtävässä työssä	37
7.2. Fredi – pojat, tasa-arvo ja ihmisoikeudet.....	42
7.3. Teemaryhmän raportti	44
8. Teemaryhmä 3: Etnisen moninaisuuden huomioiminen	47
8.1. Teemaryhmän raportti	47
9. Teemaryhmä 4: Miten tästä eteenpäin? Poliittikkaryhmä.....	49
9.1. Teemaryhmän raportti	49
10. Näin se tehdään – tuloksellisen viestinnän suunnittelu	53
11. Paneelikeskustelu: media ja tasa-arvo	57
11.1. Mainonta, etiikka ja lainsäädäntö	57
11.2. Vastavaikutuksesta vaikuttamiseen – mediakritiikin metodeja ja strategioita sukupuolinäkökulmasta katsottuna.....	60
11.3. Yhteenveto paneelista.....	63
12. Päätöspuheenvuoro: Terveiset integraatio- ja tasa-arvoministeriltä.....	65
13. Osallistujat ja järjestäjät.....	67
13.1. Osallistujat.....	67
13.2. Järjestäjät ja puhujat	71
14. Sammandrag.....	73
Konferenssin ohjelma.....	75
Konferenssin puhujat.....	77

Esipuhe

Pohjoismaisen tasa-arvoyhteistyön painopistealueita vuosina 2006–2010 ovat *sukupuoli ja valta* sekä *sukupuoli ja nuoret*. Norja käynnisti omalla puheenjohtajuuskaudellaan vuonna 2006 prosessin, jonka tuloksena oli Valkoinen kirja nuorista ja sukupuolesta. Kirjan laativat Pohjoismaista kotoisin olevat nuoret ja se sisälsi monia kiinnostavia ehdotuksia jatko-toimista. Valkoinen kirja luovutettiin tasa-arvoministeri Karita Bekkemellemille vuoden 2006 Tønsbergin ministerikokouksen yhteydessä. Suomi jatkoi Norjan aloittamaa työtä järjestämällä konferenssin ”Sukupuoli ja nuoret – eväitä käytännön työhön” maaliskuussa 2007. Konferenssin työryhmässä pohdittiin valkoisen kirjan ajatusten eteenpäin viemistä ja konkretisoimista.

Median rooli nuorten elämässä on kasvanut voimakkaasti viimeisenä vuosikymmenenä. Nuoret viettävät median parissa yhä suuremman osuuden vuorokaudesta. Median käytön ja internetin yleistymisen myötä nuorten elämä on muuttunut eivätkä muutokset ole vain positiivisia. Esimerkiksi väkivallan ja pornografian kohtaaminen on aiempaa yleisempää. Toisaalta mahdollisuudet löytää itselle sopivia viiteryhmiä ja yhteisöjä ovat parantuneet muun muassa internetin verkkoyhteisöjen myötä. Nuorten elämänolosuhteiden muutoksiin vastaamisessa tarvitaan monipuolista ja laajaa näkökulmaa. Sukupuolinäkökulma ja sukupuolten välinen tasa-arvo ovat yksi tärkeä osa tätä moniulotteisuutta. Nuoret eivät ole vain nuoria vaan aina myös tyttöjä ja poikia. Puhuttaessa nuorten asioista ja nuorista on tärkeätä pyrkiä rakentamaan ja vahvistamaan prosesseja ja toimintamalleja, jotka lisäävät nuorten mahdollisuuksia osallistua keskusteluun ja tuoda omia näkökulmiaan esille.

Konferenssi ”Sukupuoli ja nuoret – eväitä käytännön työhön” sijaitsi aihekentältään kahden maailman, tasa-arvopolitiikan ja nuorisopolitiikan, risteyskohdassa. Konferenssi ja sen jatkotyöt ovatkin yksi askel prosessissa, jossa hallinnonalojen välistä yhteistyötä parannetaan ja syvennetään parempien tulosten aikaansaamiseksi.

Tore Aas-Hansen

Osastopäällikkö

Kulttuuri-, lainsäädäntö ja tasa-arvo-osasto

Tiivistelmä

Sosiaali- ja terveysministeriö, Hanasaari-ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus ja Pohjoismaiden ministerineuvosto järjestivät konferenssin ”Sukupuoli ja nuoret – eväitä käytännön työhön” Hanasaareissa, Espoossa 29–30.3.2007. Konferenssi oli osa Suomen Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajuusvuoden ohjelmaa. Kohderyhmänä olivat käytännön työtä 15–20-vuotiaiden nuorten kanssa tekevät ja nuorisjärjestöjen edustajat sekä sukupuolinäkökulmasta ja tasa-arvosta kiinnostuneet.

Konferenssissa tarkasteltiin nuorten ja median suhdetta, median käyttämistä asennekasvatustyössä sekä nuorten hyvinvointia sukupuolinäkökulmasta. Konferenssissa esiteltiin Pohjoismaisen naistutkimusinstituutin toteuttama tutkimus nuorten pornografian käytöstä Pohjoismaissa. Pornografian käyttö on Pohjoismaissa nuorten keskuudessa yleistä ja nuoret kaipaavat parempaa keskusteluyhteyttä vanhempiin ihmisiin.

Erillisissä teemaryhmissä keskusteltiin mm. median hyödyntämisestä ja sukupuolen sekä etnisen moninaisuuden huomioimisesta työssä nuorten kanssa. Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen toimi konferenssiohjelman läpileikkaavana teemana. Konferenssin osana oli pohjoismaisten lapsiasiavaltuutettujen paneelikeskustelu. Tämä konferenssiraportti sisältää konferenssin esitelmistä tehtyjä papereita sekä työryhmiä ja paneelikeskusteluja summaavia raportteja.

1. Avauspuheenvuoro

Kansliapäällikkö Kari Välimäki
Sosiaali- ja terveysministeriö

Hyvät kuulijat,

haluan toivottaa teidät tervetulleeksi myös sosiaali- ja terveysministeriön puolesta tähän seminaariin. Tasa-arvopolitiikan päähuomio on aika painottuneesti työmarkkinoilla. Nuorisopolitiikkaa ei ole puolestaan useinkaan tarkasteltu sukupuolten tasa-arvonäkökulmasta. Tästä syystä konferenssin teema – sukupuoli ja nuoret – on yllättävän tuore. Halusimme myös tasa-arvokonferensseihin uutta nuorekasta näkökulmaa – näyttää siltä, että meillä on hyvät mahdollisuudet onnistua tässä. Konferenssin herättämä laaja kiinnostus kertoo halusta käsitellä nuorten asioita myös sukupuolinäkökulmasta.

Nuorten parissa työskentelevien on oltava monessa suhteessa valppaita. Meillä on huolestuttavia viitteitä siitä, että hyvinvointi jakaantuu aikaisempaa epätasaisemmin nuorten keskuudessa. Meidän on kiinnitettävä huomiota myös siihen, että median, erityisesti sähköisen median kasvanut rooli nuorten elämässä ei ole ollut pelkästään positiivista.

Sähköisessä mediassa nuoret kohtaavat aiempaa enemmän väkivaltaa ja pornografiaa. Tämä johtuu toisaalta internetin käytön yleistymisestä mutta myös viihdemedian muutoksesta. Pornografian ja väkivallan yleistyminen on todennäköisesti osaltaan vaikuttanut nuorten tyttöjen ja naisten seksuaalisen häirinnän yleistymiseen. Joka toinen 18–24-vuotias nainen on joutunut häirinnän kohteeksi vuoden aikana. Tämä selvisi vuonna 2005 tehdyssä kyselyssä. Nuoret miehet kokevat häirintää naisia vähemmän. Mutta hekin joutuvat kohtaamaan sitä esimerkiksi kaveripiirissään. Käytännössä jokainen nuori ainakin tuntee häirinnän uhreja tai tekijöitä.

Näihin muutoksiin vastaamisessa tarvitaan monipuolista ja laajaa näkökulmaa. Sukupuolinäkökulma ja sukupuolten välinen tasa-arvo ovat yksi tärkeä osa tätä moniulotteisuutta. Nuoret eivät ole vain nuoria vaan aina myös tyttöjä ja poikia. Yksi avainkäsite nuorten kanssa työskennellessä on sukupuolisensitiivisyys. Siitä puhutaan yhdessä työryhmissä. Sukupuolisensitiivisyydellä tarkoitan sukupuoleen liittyvien oletusten ja ajatusten tiedostamista omassa työssämme.

Arvoisat seminaarivieraat,

Suomessa oli yksitoista päivää sitten eduskuntavaalit. Nyt olemme saamassa uuden hallituksen. Odotamme, mitä konkreettisia panostuksia seuraava hallitus aikoo tällä alueella tehdä. Tämän kertoo tuleva hallitusohjelma.

Kansallisesti olemme siis juuri nyt suvantovaiheessa. Pohjoismaisen yhteistyön saralla meillä on olemassa suuntaviivat. Myös pohjoismaisessa yhteistyössä lapset ja nuoret ovat keskeisessä asemassa. Lapsi- ja nuorisönäkökulmaa vahvistaa uusi Pohjoismaiden ministerineuvoston lapsi- ja nuorisoyhteistyön strategia. Yksi strategian painopistealueista on sukupuolten tasa-arvo. Lisäksi sukupuolinäkökulman huomioiminen myös muilla sektoreilla auttaa paremmin saavuttamaan strategian päätavoitteen. Päätavoite on tehdä Pohjolasta maailman paras paikka lapsille ja nuorille.

Suomi on Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajamaa tänä vuonna. Tämä konferenssi on osa puheenjohtajavuotemme ohjelmaa. Tasa-arvopolitiikan saralla puheenjohtajuusvuotemme painotuksissa nojaamme kahteen pääteemaan. Toinen on sukupuoli ja valta. Toinen taas on tämänkin konferenssin teemana eli sukupuoli ja nuoret. Puheenjohtajuuskaudellamme sosiaali- ja terveysministeriö järjestää kaksi asiantuntijakonferenssia. Ensimmäisessä olette nyt. Toinen, perhevapaiden kustannusten tasaamista käsittelevä konferenssi järjestetään syksyllä.

Viime vuonna ministerineuvoston puheenjohtajamaana toimi Norja. Norja halusi omalla toiminnallaan vahvistaa nuorten osallistumista pohjoismaisen tasa-arvopolitiikan valmistelussa. Norjan aloitteesta nuorista Pohjoismaiden edustajista koostunut työryhmä laati ns. valkoisen kirjan nuorista ja tasa-arvosta Pohjoismaissa. Tänä ja huomenna jatkamme osaltamme työtä kirjassa esiin nostettujen teemojen kanssa. Työ asenteiden muuttamiseksi tasa-arvoisempaan suuntaan oli yksi kirjan punaisista langoista. Valkoisen kirjan ideoita työstetäänkin eteenpäin konkreettisiksi toimenpiteiksi huomenna konferenssin politiikkatyöryhmässä.

Lopuksi muutamat ansaitut kiitokset. Haluan kiittää Pohjoismaiden ministerineuvostoa tärkeän teeman esiin nostamisesta sekä konferenssin valmistelussa mukana olleita kansalaisjärjestöjä ja asiantuntijoita panoksensa tarjoamisesta. Erityisesti kiitän Hanasaarta hyvästä yhteistyöstä ja panoksesta konferenssin suunnittelun, valmistelun ja loistavien käytännön puitteiden tarjoamisen tiimoilta. Ehkä tärkeimmän panoksen jokaisen konferenssin onnistumiselle antavat kuitenkin osallistujat. Sen vuoksi onkin ilo huomata, että teitä on täällä näinkin runsaasti. Toivotan kaikille oikein kiinnostavia konferenssipäiviä – antakoot ne hyviä eväitä käytännön työhön nuorten ja tasa-arvon parissa.

Kiitos.

2. Nuoret, sukupuoli ja pornografia

Solveig Bergman¹

Kuinka suuri merkitys pornografialla on nuorten pohjoismaalaisten jokapäiväisessä elämässä? Vaikuttaako pornografia heidän käsityksiinsä sukupuolesta ja suhteista vastakkaiseen sukupuoleen? Onko poikien ja tyttöjen pornografian käytössä ja asenteissa pornografiaan eroja? Viime vuosina pornografia on tullut yhä näkyvämmäksi pohjoismaisessa massa-kulttuurissa, ilmiö josta käytetään nimitystä ”yleisen tilan pornografisointi”. Kysymys on herättänyt vilkasta keskustelua Pohjoismaissa, ja useilta tahoilta on ilmaistu huoli siitä, miten tämä lisääntyvä – eikä aina vapaaehtoinen – altistuminen pornografialle vaikuttaa lapsiin ja nuoriin. Tältä pohjalta Pohjoismaiden tasa-arvoministerit päättivät syksyllä 2004 käynnistää problematiikkaa koskevan tutkimusprojektin Pohjoismaisen ministerineuvoston johdolla. Projektin vei läpi Pohjoismainen nais- ja sukupuolitutkimusinstituutti NIKK, ja se päättyi syksyllä 2006. Tutkijoita joka puolelta Pohjoismaita on auttanut projektin läpiviennissä. Loppuraportin voi tilata Pohjoismaiselta ministerineuvostolta (sekä skandinaavisilla kielillä että suomeksi).

Viime vuosina pornografia on tullut yhä näkyvämmäksi pohjoismaisessa massakulttuurissa. Tätä ilmiötä kutsutaan ”julkisen tilan pornografisoinniksi”. Asia on aiheuttanut vilkasta keskustelua Pohjoismaissa. Useilla tahoilla on oltu huolestuneita siitä, kuinka tämä lisääntyvä – eikä suinkaan aina vapaaehtoinen – pornografialle altistuminen vaikuttaa lapsiin ja nuoriin. Tältä pohjalta pohjoismaiset tasa-arvoministerit päättivät syksyllä 2004 käynnistää tutkimusprojektin tästä ongelmakentästä Pohjoismaiden ministerineuvoston johdolla. Projektin toteutti Pohjoismainen nais- ja miestutkimuslaitos NIKK, ja se vietiin päätökseen syksyllä 2006. Hum.kand. Anette Dina Sørensen ja professori Susanne V. Knudsen toimivat projektin johtajina, ja tutkijoita kaikista pohjoismaista auttoi omalla tutkimuspanoksellaan hankkeen läpiviennissä.²

Projektin päätavoitteena oli tutkia, kuinka pornografia vaikuttaa 14–18-vuotiaitten poikien ja tyttöjen sukupuolikäsitykseen. Projekti koostui kolmesta osasta:

Internetin avulla tehtyihin, kvantitatiivisiin kyselytutkimuksiin Tanskassa, Norjassa, Islannissa ja Suomessa.

¹ Esitelmäni pohjautuu projektin loppuraporttiin, jonka laativat projektinjohtajat Anette Dina Sørensen ja Susanne V. Knudsen sekä heidän esitelmiinsä projektin loppukonferenssissa.

² Projektin loppuraportin voi tilata ilmaiseksi Pohjoismaiden ministerineuvostolta (ANP 2006:749) sekä skandinaavisilla kielillä että suomeksi. Projektin kolme tutkimusraporttia voi tilata Pohjoismaiden ministerineuvostolta. Katso <http://www.norden.org>

Kvalitatiivisiin tutkimuksiin haastattelujen avulla (yksilö- ja ryhmähaastattelut). Nämä tehtiin Tanskassa, Norjassa, Ruotsissa ja Färsaarilla.

Sellaisten mediatuotteiden analysointi, joiden kohderyhmänä oli nuoris. Tutkimukset toteutettiin Suomessa, Norjassa ja Ruotsissa.

Projektin tärkeimmät tulokset:

Pohjoismaiden nuoret katsovat pornografiaa: Pornografian kulutuksesta on tehty normaalia, ja sitä pidetään sallittavana ja ”luonnollisena”. Merkittävää on kuitenkin, minkälaisessa sosiaalisessa yhteydessä kulutus tapahtuu. Enemmistö sekä tytöistä että pojista on sitä mieltä, että on edelleen ”luonnollisempaa”, että pojat ovat kiinnostuneita pornografiasta mutta eivät tytöt.

Kvantitatiivisten tutkimusten perusteella lapset ja nuoret aloittavat pornografian katselun varhain, enemmistö debytoi 12–14 vuoden iässä. Materiaali viittaa siihen, että debyytti tapahtunee aikaisemmin kuin muutama vuosi sitten. TV ja internet ovat niitä medioita, joita useimmat nuoret sanovat käyttävänsä päästäkseen kosketuksiin pornografian kanssa. Internetin levinneisyys on helpottanut ja lisännyt pornografian käyttöä. Internet merkitsee nimettömyyttä tuottajille, jakeluportaalille ja kuluttajille. Ilmaisen pornografian saatavuus on lisääntynyt, eikä se ota huomioon ikää. Islanti ja Färsaaret – joissa pornografia on kielletty – eivät käytännössä ole pornografiavapaita vyöhykkeitä.

Kahta kolmasosaa vastaajista voidaan kuvata ”pientiheyskuluttajiksi”. Poikkipohjoismaisen kvantitatiivisen tutkimuksen mukaan 99 % 14–18-vuotiaista pojista ja 86 % samanikäisistä tytöistä on ollut tekemisissä pornografian kanssa. ”Suuritiheyskuluttajien” joukossa pojat olivat enemmistönä.

Tutkimukset viittaavat siihen, että tyttöjen ensimmäiset kokemukset pornografiasta ovat luonteeltaan yksilöllisiä, kun taas poikien kokemukset pohjautuvat enemmän kollektiivisuuteen, jossa pornografisia kuvia vaihdetaan ja katsotaan pornografiaa poikaryhmässä sosiaalisen kanssakäymisen puitteissa. Tytöt katsovat pornografiaa alussa yksin, mutta iän lisääntyessä he alkavat katsoa pornografiaa yhdessä kavereitten tai poikaystävän kanssa, kun taas poikien kohdalla asia on päinvastoin. Nuorimmat tytöt ovat hyvin kriittisiä pornografian suhteen, kun taas nuorimmat pojat ottavat humoristisen, etäännyttävän asenteen, vaikka he pääasiassa suhtautuvatkin positiivisesti näkemäänsä. Pornografian katsomisen motiivit ovat sukupuolispesifisiä: Tytöt sanovat usein, että he tekevät niin ”utelaisuudesta” tai ”leikillään”, kun taas pojat sanovat, että itsetyydytys on heidän päämotiivinsa.

Tutkijoiden johtopäätös on, että nuoret eivät ole vain passiivisia kuluttajia ja että he iän lisääntyessä kehittävät erinomaisen tulkitsemistaidon ja suhtautuvat harkitsevasti pornografian kulutukseen. He eivät hyväksy suoraan kaikkea näkemäänsä. He sanovat olevansa tietoisia siitä, että

ihminen voi ja hänen tulee tehdä ero pornograafisten kuvausten ja sen sosiaalisen todellisuuden välillä missä itse elää. Voidaan sanoa, että nuorilla on ”kaksoiskatse”: Pornografia voi toimia seksuaalisena virikkeenä, mutta samanaikaisesti nuoret torjuvat pornografisen seksuaalisuuden kuvauksen, koska se vääristää sen, mitä seksuaalisuus ”todellisuudessa” on. Tutkijat havaitsivat monimutkaisen ja kaksijakoisen katseen molemmilla sukupuolilla, mutta tytöt ovat kriittisempiä pornografian suhteen.

Pohjoismaiset nuoret eivät halua, että pornografia kielletään – mutta melkein 70 % on sitä mieltä, että sitä tulee rajoittaa, erityisesti sellaisessa yhteydessä, jossa ei itse voi hallita sille altistumista.

Projektiin kuului myös suomalaisten TV-kanavien tutkiminen (Jeff Hearn & Marjut Jyrkinen). Heidän tutkimuksensa osoittaa, että pornografiaa esiintyy eri muodoissa varsinkin kaupallisilla TV-kanavilla (kotimaisilla ja ulkomaisilla), kun taas valtion ylläpitämällä kanavilla näkyy vähemmän esimerkkejä pornografiasta ja pornografisoinnista. Viitteitä pornografiasta on sekä sarja-että dokumenttiohjelmissa. TV-kanavien edustajat itse ovat sitä mieltä, että yhteiskunnan yleisellä ”yliseksualisoinnilla” on negatiivinen vaikutus siihen, mitä TV:ssä näytetään.

Pääasiassa tytöt ilmoittavat, että pornografiset kuvat kehosta saavat heissä aikaan epävarmuuden tunteen heidän omasta kehostaan. Osa tytöistä on sitä mieltä, että pojat saavat pornografiasta virikkeitä kokeilla erilaisia seksuaalisia toimintoja, mm. anaaliseksiä. Pojat taas sanovat, että he saavat harvoin negatiivisia vaikutteita niistä ihanteista, jotka liittyvät ulkonäköön ja seksuaalisiin suoriin, joita pornografia välittää. He sanovat myös, että he eivät mittaa itseään pornografisella mittanauhalla, ei peniksen koon eikä seksuaalisten suoritusten suhteen. He toteavat myös, että he tietävät, että on olemassa ero niiden tyttöjen välillä, joiden kanssa he ovat sosiaalisessa kanssakäymisessä ja niiden naisten välillä, joiden kuvia massakulttuuri ja pornografia levittää. Kuitenkin pornografia vaikuttaa selvästi poikien mielikuvitukseen, tutkijat sanovat. Pojat saavat ideoita siitä, mitä sängyssä voi tapahtua, ja pornografia rohkaisee heitä kokeilemaan erilaisia seksuaalisia toimintoja.

Tutkijat näkevät, että 1900-luvulta lähtien julkisuudessa on lisääntyvästi kiinnitetty huomiota yksityiseen ja intiimiin elämänpiiriin. Teema ”seksuaalisuus” tunkeutuu yhä pidemmälle julkisuudessa, ja sen erityisenä kohteena ovat nuoret nuorisokulttuurin mediatarjonnan kautta. Tämä näkyy mm. nuorten itse-esittelyissä internetissä. Tämä ilmiö tuli esiin pohjoismaisilla nettisivuilla 2000-luvun alussa, ja inspiraatio on saatu USA:sta. Itse-esittelyt ovat osa nykypäivän arvostelu- ja kilpailusuuntautunutta kulttuuria (mm. dokumenttisaippuaopperat, tosi-TV, talk-showt ja keskusteluohjelmat). Erityisesti tytöillä on taipumus käyttää itsestään seksuaalisia koodeja ja viitteitä itse-esittelyissään. Nuoret esittelevät itsensä julkisuudessa, ja heidän tarkoituksenaan on saada muilta nuorilta pisteitä ja arvoasteikkonumeroita, usein arvosteluasteikolla 1–10.

Kun on analysoitu nuorten itse-esittelyjä internetissä, on huomattu, että tytöt käyttävät itse-esittelyissään kauttaaltaan seksuaalista retoriikkaa, jossa rintojen, takapuolen, kasvojen ilmeen jne. poseeraus on tärkeää. Soft core-pornografian naiskuvista on tullut integroitu osa tyttöjen omaa, julkista näytteilleasettamista internetissä.

Nuorisokulttuurin mediatarjonnan pornografia ja pornografisointi pitää yllä tavanomaisia sukupuolirooleja. Samanaikaisesti on olemassa viitteitä siitä, että sukupuoliasemat ”liukuvat” ja että niiden reunat tulevat epäselvemmiksi. Osa nuorista tytöistä kertoo, kuinka tyttöryhmät järjestävät yhdessä ”pornomaraton”-tempauksia. Myös miehen kehosta tehdään nykyään arvioinnin kohde, ja se tulee esille pornografiassa ja pornografisoinnissa. Sukupuoliasemat eivät ole pysyviä vaan liikkuvia.

Projektin tulokset osoittavat, että pohjoismaiset lapset ja nuoret eivät puhu vanhempiensa kanssa pornografiasta. Vain 20 % sanoo, että he ovat keskustelleet asiasta vanhempiensa kanssa. Samalla nuoret painottavat sitä, että on tärkeää puhua vanhempien kanssa seksuaalisuudesta ja pornografiasta, voidakseen kohentaa itsetuntoaan oman seksuaalisuutensa ja identiteettinsä suhteen.

Lopuksi tutkijat haluavat tähdentää, että heitä yllätti se, että tutkimukset eivät viittaa mihinkään varsinaisiin eroihin Pohjoismaissa, siitä huolimatta, että lainsäädäntö ja pornografian saatavuus historiallisessa ja kulttuurillisessa mielessä kertoo suhteellisen suuresta variaatiosta eri pohjoismaiden välillä. Globalisoidussa nuorisokulttuurissa kansalliset erot näyttävät pienentyneen myös tässä suhteessa.

3. Hyvinvointi ja sukupuoli – Tuoreen tutkimuksen satoa

Sakari Karvonen

Esityksessäni käsittelen nuorten hyvinvoinnissa ilmeneviä sukupuolieroja sekä pohdin sitä, mistä hyvinvointierot kertovat. Esitys perustuu toimittamaani kuudennen Nuorten elinolot – vuosikirjaan, joka julkaistiin joulukuussa 2006. Kirjan otsikon kysymys ”Onko sukupuolella väliä” nuorten hyvinvoinnissa on retorinen ja vastauskin on ilmeinen. Sukupuolen merkitys on suuri, mutta yhtä itsestään selvää ei ole, mistä eroissa on kysymys. Tilastot ja rekisteritiedot osoittavat, että huono-osaisuutta kasautuu voimakkaasti pojille, mutta suuri osa hyvinvoinnista, sen vaajeista ja kasautumisesta jää tilastojen ulkopuolelle. Lisäksi sukupuolten vertailu kadottaa näkyvistä tyttöjä ja poikia yhdistäviä tekijöitä, ja toisaalta vie huomiota asuinpaikan kaltaisista yhteiskunnallisista rakenteista, jotka tuottavat eroja sukupuoliryhmän sisällä. Nostan esille myös vuosikirjassa esiteltyjä, tuoreisiin empiirisiin tutkimuksiin perustuvia havaintoja, jotka haastavat arvioimaan kriittisesti tunnaisia käsityksiä hyvinvoinnin sukupuolieroista.

Nuorten hyvinvoinnissa ilmenevät sukupuolierot olivat kuudennen Nuorten elinolot – vuosikirjan teemana. Toimittamani kirja julkaistiin joulukuussa 2006. Kirjan otsikossa kysyttiin ”Onko sukupuolella väliä” nuorten hyvinvoinnissa? Kysymys on luonnollisesti retorinen ja vastauskin on ilmeinen. Sukupuolen merkitys on suuri, mutta yhtä itsestään selvää ei ole, mistä eroissa on kysymys.

Kokosimme kirjaa varten katsauksen keskeisiin nuorten hyvinvointia kuvaaviin tilastoihin ja hyvinvoinnin sukupuolieroihin. Katsaus antoi tukea käsitykselle, että pojilla menee tässä suhteessa erityisen huonosti. Katsauksen mukaan nimittäin pojat ovat sekä väkivallan kohteena että väkivallan tekijöinä tyttöjä useammin. Samoin huostaan otetut ja kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset ovat voittopuolisesti poikia. Edelleen, pojilla on tapaturmista aiheutuvaa hoitoa 2,5-kertaa enemmän kuin tytöillä. He näkyvät myös koulutuksesta uloslyötyinä ja syrjään heitettyinä: huono kouluviihtyvyys, tyttöjä huonompi koulumenestys ja lopulta koulutuksen keskeyttäminen kertovat koulumaailmaan liittyvistä ongelmista. Ei siis ihme, että erityisopetusta annetaan koulussa verrattomasti enemmän pojille kuin tytöille.

Hyvinvoinnista kertovat tiedot ovat kuitenkin vajavaisia, sillä ne kattavat hyvinvoinnin eri ulottuvuudet vain osin. Tilastot ja rekisterit eivät kerro paljoakaan yhteisyyden kokemuksista tai yhteisöllisyydestä, lähinnä tilastoidaan vain avioerot. Niistä ei myöskään ilmene sosiaalisena identiteettinä ilmenevä hyvinvointi tai itsensä toteuttaminen vaan hyvinvoinnin

kuvassa korostuvat elinolot. Tilastotiedot keskittyvät lisäksi ongelmakeskeisesti huono-osaisuuteen. Hyvinvoinnin vajeilla on taipumus painottua tilastoissa ja kyselyissä. Sen sijaan nuorten HYVINvointia niissä kuvataan niukasti, jos ollenkaan.

Perinteisesti pahoinvoinnin kasautumista pojille on selitetty sillä, että tyttöjen huono-osaisuus on toisenlaista, vähemmän näkyvää. Nuoret naiset ja tytöt oirehtivat vetäytymällä: masentumalla, ahdistumalla, rajoittamalla väkivallan pelossa liikkumistaan. Vaikka tilastojen valossa näin onkin, perinteisten ajattelumallien vaara on, että ne tulevat uusintaneeksi sitä tulkintakehikkoa, jota on tarkoitus purkaa. Tässä tapauksessa hyvinvoinnin sukupuolittuneisuuden tarkastelu tuottaa siis lähes arkaaisen kuvan väkivaltaisista pojista ja alistuvista tytöistä. 2000-luvulla kuitenkin sukupuolten välisissä suhteissa on moni asia muuttunut, joten tässä ei voi olla koko kuva tyttöjen ja poikien hyvinvoinnista.

Tosiasiassa tiedämme varsin vähän siitä, mikä ruokkii nuorten hyvinvointia. Mistä yläkoululaiset pojat saavat onnistumisen kokemuksia? Mikä tuottaa hyvää oloa murrosikäiselle tytölle? Vaikka sukupuoli määrittää voimakkaasti pahoinvointia, on luultavaa, että sukupuolen merkitys perustavissa hyvinvoinnin kokemuksissa on loppujen lopuksi melko pieni.

Tähän viittaavat myös eräät vuosikirjaan kootut, tuoreisiin empiirisiin tutkimuksiin perustuvat havainnot, jotka haastavat arvioimaan kriittisesti totunnaisia käsityksiä hyvinvoinnin sukupuolieroista. Lapin yliopiston tutkija Maarit Pallari kuvaa kirjan artikkelissaan pohjoissuomalaisten nuorten puhtauksiin liittyviä kokemuksia. Puhtaus on nuorten elämismääilmässä paitsi puoli ruokaa, myös olennainen osa tyttöjen ja poikien niin arkea kotona kuin juhlaa lomamatkoilla. Nuoret ymmärtävät puhtauden yhtäältä kodin raikkautena ja kotiympäristön järjestyksenä. Toisaalta puhtaus viittaa loma-asunnon siisteyteen ja erämaaluonnon koskemattomuuteen.

Tässä suhteessa pojat ja tytöt eroavat, väittää Pallari, sillä uimavesien siisteys, puistojen roskattomuus ja mökin raikkaus saattoivat tytöt onnellisiksi. Lappilaispojat puolestaan herkistyvät hänen mukaansa vasta käymättömien korpimaisemien äärellä. Vaikka sukupuolittava tarkastelu helposti kärjistää eroja, on yllättävää havaita, kuinka vahvasti puhtaus näyttää tuottavan hyvää oloa ja onnen tunnetta nuorille, ainakin Pohjois-Suomessa.

Yhtä hämmästyttävää on huomata, kuinka vähän tiedetään tämän elämänalueen merkityksestä nuorten hyvinvoinnille. Perinteisesti nuorisosta puhuttaessa on tavattu pikemminkin taivastella epäsiisteyttä, roskaamista ja huonoja tapoja, ei niinkään pohtia sitä, kuinka paljon nuoret siisteyttä tosi asiassa arvostavat. Arvokas tieto ainakin perheenäideille, siis. Nimitäin isiä nuoret eivät jostain syystä maininneet kodin puhtauden rakentajina vaan isien kenttää oli pikemminkin ympäristön järjestyksestä huolehtiminen.

Mainitussa kirjassa on myös toinen artikkeli, joka valottaa sitä, mistä elementeistä hyvinvointi nuorilla koostuu. Yliopistonlehtorit Minna Autio ja Chiara Lombardini-Riipinen Helsingistä analysoivat sitä, millaisia käsityksiä terveellisestä elämäntavasta nuorilla on. Hyvinvointinäkökulmasta nuorten vahva itsellisyys suhteessa terveyteen on mielenkiintoinen havainto. Nuorille, ainakin niille korkeakouluopiskelijoille, joiden kirjoitelmia tutkijat analysoivat, leimallista näyttää olevan vahva usko siihen, että oman terveyden rakentaminen ja ylläpito ovat omissa käsissä.

Opiskelijat tuntevat terveyssuositukset lähes ulkoa opitun lailla ja pyrkivät niitä noudattamaan parhaan kykynsä mukaan. Mutta jopa suosituksista poikkeamisen he kuvaavat hallittuna repsahduksena. Sukupuoli jäsentää tutkijoiden mukaan terveellisen elämäntavan käsityksiä vain vähän, sekä naisille että miehille yhteistä on yksilöistynyt eetos.

Ilmeisen harva nuorista pohti tekijöitä, jotka muokkaavat terveyttä omasta toiminnasta riippumatta: ympäristöriskejä, liikenteen turvallisuustekijöitä, työterveyttä tms. Näiden nuorten hyvinvoinnin kannalta olennaista näyttääkin olevan luottamus siihen, että oma terveys on hallittavissa. Toisin sanoen ilmeisesti opiskelijat, jotka muutenkin ovat tottuneet ajatukseen, että saavutukset, kuten opiskelumenestys, riippuvat lähinnä heidän omista pyrinnoistään, nauttivat uskomuksesta, että näin on myös terveyden kohdalla.

Huolenpito perheessä, puhtauden tuottama nautinto ja hallinnan tunne synnyttävät siis nuorten, niin tyttöjen kuin poikien hyvinvointia, mutta tämä tuskin on koko kuva. Eriasteista pahoinvointia raportoivien tietojen äärellä olisi syytä pysähtyä pohtimaan myös, miten edistää itse hyvinvointia.

Kun hyvinvointia ja terveyttä eritellään nimenomaan sukupuolittuneena ilmiönä, on tarkasteltava paitsi sukupuolen mukaisia hyvinvointieroja ja hyvinvointiin tai terveyteen liittyvää käyttäytymistä sukupuolen mukaan, myös sukupuolten asemaa ja rooleja yhteiskunnassa sekä niihin liittyviä institutionaalisia käytäntöjä, jotka muokkaavat hyvinvointia ja terveyttä. Sukupuoli ymmärretään siis laajemmin ja perustaltaan sosiaalisena luokkana ei vain yksilön biologisena ominaisuutena. Se viittaa myös niin sanottuun sosiaaliseen sukupuoleen, joka muuntuu kulttuurista ja ajankohdasta toiseen. Lisäksi sukupuoleen nojaa miesten ja naisten välisen suhteiden muodostama hierarkkinen sosiaalinen järjestelmä.

Vaikka tyypillisesti tutkimuksissa ja tilastoissa vertaillaan tyttöjä ja poikia, ei pidä unohtaa sukupuoliryhmien sisäistä moninaisuutta. Tilastolliset lukuarvot eivät kuvaa homogeenista joukkoa tyttöjä tai poikia vaan numerot muodostuvat monenlaisista ryhmistä ja käytännöistä, joita jäsentävät muun muassa sosiologiset perusominaisuudet, kuten asuinpaikka, koulutusryhmä, perhetausta tai yhä useammin myös etninen ryhmä. Esimerkiksi hyvinvointierot eri alueilla asuvien nuorten välillä voivat olla selvästi suurempia kuin sukupuoliryhmien välillä.

Ylipäänsä huono-osaisuuteen keskittyvien hyvinvointitilastojen äärellä on muistettava, että suuri valtaosa nuorista-niin tytöistä ja nuorista naisista kuin pojista ja miehistä-ovat terveitä ja hyvinvoivia. Yksi esimerkki nuorten hyvinvoinnin ja sukupuolen moninaisessa yhteen kietoutumisessa ovat sosiaali-ja terveystalvet. Talvet näyttävät olevan jo nykyisellään jonkin verran sukupuolen mukaan jäsentyneitä siinä mielessä, että tytöt ja pojat kohtaavat eri talvet. Pelkistettynä tytöt kohtaavat lähinnä terveys – ja pojat turva-ja sosiaalitalvelut. Pelkistys ei tietenkään tee oikeutta palvelujen käytön todelliselle sukupuolijakaumalle, sillä esimerkiksi nuoret naiset ovat toimeentulotukiluukulla tyypillisempiä asiakkaita kuin nuoret miehet, mutta se havainnollistaa, kuinka vaativaa palvelujärjestelmässä on ottaa huomioon tyttöjen ja poikien erilaiset tarpeet ja kehityksen erot. Erityinen kipupiste sijaitsee palveluiden sukupuoliherkkydessä. Tyttöjen ja poikien keskinäisten kulttuuristen ja sosiaalisten erojen parempi tunnistaminen ja toiminnan suhteuttaminen niiden mukaan edistäisi myös huono-osaisuuden kasautumisen ehkäisyä.

4. Ajatuksia tasa-arvosta

Steinunn Guðjónsdóttir

Olemmeko jo saavuttaneet tasa-arvon? Vai saavutammeko sen aivan pian? Onko se ihan nurkan takana? Ajatuksia tasa-arvosta, oikeudenmukaisuudesta ja siitä, mikä estää niiden toteutumista.

Kun olin 18-vuotias, minusta tuli feministi seuraavan laulutekstin takia: Britney Spears laulaa:

Olen orjasi, en voi sille mitään, en voi kontrolloida sitä, olen orjasi, en tule kieltämään sitä, en yritä peittää sitä.

En ymmärtänyt, miten saattoi olla mahdollista, että musiikilla ei enää ollut mitään tekemistä musiikin kanssa. Tällaiset musiikkivideot ja poiki-en koululehteen kirjoittamat jutut, joissa he pyysivät meitä tyttöjä käyttämään string-pikkuhousuja, ettei heidän tarvitsisi katsoa sitä, mitä he kutsuivat meidän ”neljäksi takamukseksi”, johtivat siihen, että aloin kutsua itseäni feministiksi.

Siitä on nyt 7 vuotta, ja olen siitä lähtien opiskellut sosiaaliantropologiaa ja sukupuolitieteitä ja perehtynyt syvemmin tasa-arvokeskusteluun. Musiikkivideoita koskevista pohdinnoista jatkoin stereotyyppeihin ja sukupuolirooleihin, sukupuolten välisiin palkkaeroihin, naisten lukumäärään valtiopäivillä ja erilaisten organisaatioiden hallituksissa, siihen kennellä on vastuu lapsista ja kodista, ja nyt lopuksi olen alkanut pohtia pornografiasa ja miesten seksuaalista väkivaltaa naisia kohtaan.

Olen nyt saanut asiasta kokonaiskuvan, ja minun mielestäni kaikki edellämainitut seikat ovat sidoksissa toisiinsa. En voi taistella yhtä asiaa vastaan taistelematta samalla niitä kaikkia vastaan.

Haluan välittää täällä tänään sen kokemuksen, joka minulla on tasa-arvokeskusteluun 7 vuotta osallistuneena, 25-vuotiaana naisena. Olen törmännyt matkallani moniin esteisiin, ja se on ärsyttänyt minua suunnattomasti. Riita prostituution laillistamisesta on pilannut monta juhlaani. Mutta nyt tiedän, ettei ole mahdollista osallistua tasa-arvokeskusteluun kohtaamatta esteitä. Vaikka tasa-arvo on yhteiskunnassamme hyväksytty asia, ts. kukaan ei ole tasa-arvoa vastaan, näyttää siltä, että tasa-arvo halutaan saavuttaa tarvitsematta muuttaa mitään. Se on todellakin mahdollista, ja siksi asioita tuuletetaan aina uudestaan, kun taistellaan miesten ja naisten tasa-arvon puolesta.

Siitä seuraa, ettei aina ole kovinkaan suosittu.

Minun kokemuksen tästä asiasta on johtanut siihen, että tiedän nyt, mistä ”saan” puhua.

Saan puhua seuraavista asioista:

Palkkaeroista – mutta vain silloin, kun on kyse samasta työstä saatavasta palkasta ja kun ihmiset ovat yhtä päteviä.

Naisten osuudesta valtiopäivillä ja erilaisten organisaatioiden hallituksissa – mutta vain silloin kun varon mainitsemasta sanaa sukupuolikiintiö.

Miesten seksuaalisesta väkivallasta naisia kohtaan – mutta en sen harjoittajista.

Lapsipornografiasta – mutta en ”tavallisesta” pornografiasta.

Niin, on paljon asioita, joista ei saa puhua, ilman että koko keskustelu muuttuu ihan typeräksi. Kuten aiemmin sanoin, minun on vaikea erottaa yksittäisiä asioita toisistaan, ja minun mielestäni ne ovat kaikki yhtä tärkeitä.

Jos minun täytyy nostaa esille joitakin asioita, joilla on tekemistä erityisesti nuorten kanssa, niin sellaisia ovat seksuaalisointi, stereotyytit ja ulkonäön suhteeton korostaminen. Näistä asioista on mielestäni myös kaikkein vaikeinta keskustella.

Tässä seuraa yksi esimerkki:

Opettajakorkeakoulun oppilaat Islannissa tekivät viime vuonna tämän julisteen vuosijuhlaansa varten. Siinä on opettaja ja kaksi hänen oppilastaan. Aika seksikkäitä oppilaita, vai mitä? Toisella on päällään koulupuku, ja toinen leikkii purukumilla kuin pienet koulutyöt. Juhlan pääsylipussa saattoi sitten nähdä, kuinka skenaario oli kehittynyt sellaiseksi, jossa opettaja katsoo silmät tuijottaen ja ilme tyytyväisenä kahta oppilastaan, jotka tanssivat hänen pöydällään. Kuvan perusteella näyttää siltä, että tytöt ovat ottaneet tilanteen haltuunsa. Mutta meidän tiedämme, että luokkahuoneessa valta on opettajalla. Minusta on vakavaa, että tulevat opettajat mainostavat vuosijuhlaansa tällä tavalla. Reaktio feministien esittämään kritiikkiin ei ollut positiivinen. Keskustelun lopputulos oli, että julistetta muutettiin, mutta monet olivat erittäin tyytymättömiä ja kiihtyneitä feministien röyhkeydestä ja yliajosta. Koska tasa-arvokeskustelua käydään suurelta osin islantilaisilla blogisivuilla, on helppoa seurata keskustelua ja siinä mukana olijoita.

Maria esimerkiksi sanoo:

”Ja sitten on yksi asia, jota en ymmärrä...eikö ole paljon muita asioita, joiden kimppuun voit käydä kuin Opettajakorkeakoulun ilmoituksiin ja yksityisiin blogeihin...olen vähän sitä mieltä, että voisit tuhlata aikaasi johonkin tärkeämpään!”

Tämä on tavallinen, meidän feministien saama reaktio. ”Eikö ole mitään tärkeämpää, jonka puolesta voisit taistella?”

Ja tämä on suosituin reaktio, kun feministit kritisoivat seksuaalisointia. Näin sanoo Jói:

”Minä katsoin julistetta ja näin kuvan. Sinä katsoit julistetta ja näit pornoa...sinä sanoit jopa, että siinä oli selvä yhteys lapsipornoon! Mielestäni tällainen ajattelutapa on sairasta...”

Kuten sanottu, ei kuvissa mitään vikaa ole, mutta feministit ovat seonneet päästään.

Niin, ihmiset osaavat hyvin kertoa meille feministeille, mitä meidän tulee ajatella ja mitä mieltä meidän tulee olla, ja feministien mielipiteet ovat oikeastaan pelkkää väärinymmärrystä.

Olemme nyt päässeet siihen, josta aiemmin puhuin: Mistä ”saa” puhua ja mistä ei. Suoraan sanoen olen sitä mieltä, että välitän vähät siitä, mitä saa ja mitä ei.

Mutta se kestäikin minun kohdallani 7 vuotta. Haluaisin puhua joistakin positiivisemmista reaktioista tasa-arvokeskustelussa. Tahdon varoittaa varsinkin näistä vastauksista ja niistä yksinkertaistuksista, joita ne tuovat esille.

1. Mehän olemme jo melkein perillä!

Minulta kysyttiin eräänä päivänä, miksi haluan pakottamalla saada aikaan kehityksen, joka on jo toteutumassa itsestään. Mehän olemme jo melkein perillä! Silloin minä kysyn: Mikä kehitys tapahtuu itsestään? Tasa-arvo ei ole koskaan edistynyt itsestään. Viime syksynä esiteltiin Islannin sosiaaliministeriön toimesta tehdyn, miesten ja naisten välisiä palkkaeroja koskevan tutkimuksen tulokset. Ne osoittivat, että palkkaerot miesten ja naisten välillä Islannissa olivat viimeisen 12 vuoden aikana pienentyneet 0,3 %.

Minun laskelmieni mukaan saavuttaisimme tasa-arvon palkkatason suhteen tällä vauhdilla vuonna 2634.

Mehän olemme jo melkein perillä!

2. Tasa-arvo lastenkasvatuksessa on ratkaisu.

On monia, jotka haluavat muuttaa asenteita, ja se pitää tehdä päiväkodissa. ”Emme ryhdy mihinkään äärimmäisiin toimenpiteisiin, vaan tuomme sen sijaan tasa-arvon päiväkoteihin.” Sanon silloin vain UPEAA, tuodaan tasa-arvo päiväkoteihin, valtavirtaistetaan sukupuolinäkökulma kaikilla

vuosikursseilla koulussa. Mutta asia ei ole näin yksinkertainen, jos pidämme minua esimerkkinä. Minä olen aika nuori, mutta kuitenkin siitä on hirveän kauan, kun lopetin päiväkodissa. Ja pitääkö minun vain niellä katkera kalkki, ja minua kohdellaan epäoikeudenmukaisesti koko ikäni vain siksi, että minulla oli niin huono onni, etten kuulunut siihen päiväkotisukupolveen, jota kasvatetaan kiinnittämällä huomio tasa-arvoon. Sen lisäksi, kun ajatellaan sitä, mitä tulevat opettajamme ajattelevat tasa-arvonäkökulmasta, saamme odottaa aika kauan, ennen kuin opettajamme tuovat tasa-arvoin kouluihin.

3. Naisten täytyy...

Kristján selittää tässä yhdellä blogisivulla, miksi eräässä keskusteluohjelmassa televisiossa ei ollut mukana yhtään naista:

”Millainen keskustelu TV-ohjelmassa oli? Eivätkö itse aiheet ole tärkeämpiä kuin osallistujien sukupuoli? Ehkä naisten täytyy vain keskittyä paremmin valitessaan aiheet, joista he haluavat puhua.”

Tasa-arvo ei ole, kuten sanottu, yhteiskunnallinen ongelma vaan naisten yksityinen ongelma, joka heidän pitää itse ratkaista. Mutta tämä ratkaisu tarkoittaa sitä, että heidän täytyy näköjään tulla miehiksi.

4. Feministien pitää...

Sigurður sanoo näin samasta TV-ohjelmasta:

”On ilmeisen selvää, että feministien tehtävänä on taputtaa meitä ystävällisesti olkapäälle ja muistuttaa meitä siitä, että asiat eivät ehkä sujuneet ihan oikein tällä kertaa.”

Kuten sanottu, ”me” määräämme, minkä puolesta taistella ja kuinka se tehdään, mutta ”teidän feministien” pitää tehdä työ.

5. Sukupuolella ei ole merkitystä.

Joggi sanoo:

Minun puolestani saa vaikka 70 %:lla valtiopäivillä istuvilla olla vittu, asia on vain niin, ja kuunnelkaa nyt: EI SILLÄ OLE MITÄÄN MERKITYSTÄ!!!”

Ei ole olemassa yksipuolista ratkaisua siihen, kuinka tasa-arvo saavutetaan. Yksi asia on varma, eikä se tule tapahtumaan itsestään. Älkää antako toisten kertoa meille, mitä meidän pitää tehdä. Me päätämme itse minä puolesta taistelemme ja kuinka teemme sen. Onnea matkaan!

5. Lapsiasiainvaltuutettujen paneeli: Teemana nuorten hyvinvointi

Paneelin puheenjohtaja: *Outi Ojala*, Pohjola-Norden
Lapsiasiainvaltuutettu *Reinar Hjermann*, Norja
Lapsiasiainvaltuutettu *Lena Nyberg*, Ruotsi
Lapsiasiainvaltuutettu *Maria Kaisa Aula*, Suomi

5.1. Yhteenveto paneelistä

Päivi Ojanperä

Lapsiasiainvaltuutetun tehtävä on valvoa, että päättäjät tekevät hyviä päätöksiä lasten ja nuorten näkökulmasta.

Kaikissa lapsea koskevissa asioissa on otettava huomioon lapsen etu, Norjan lapsiasiainvaltuutettu Reidar Hjermann korostaa. Lapsen etu on tärkein, ja se on voitava asettaa muiden asioiden edelle. Norjan lapsiasiainvaltuutetulla on muusta hallinnosta riippumaton asema, ja se voi kritisoida esimerkiksi hallituksen politiikkaa niin halutessaan.

YK:n lasten oikeuksien julistus on implementoitu osaksi Norjan lainsäädäntöä, joten sitä voidaan käyttää tuomioistuimissa oikeuslähteenä. Lisäksi grooming, eli chattailu lasten kanssa seksuaalisen hyväksikäytön tarkoituksessa, on kriminalisoitu Norjassa. Norjan lisäksi tällainen laki on voimassa ainoastaan Iso-Britanniassa. Hjermann kuitenkin muistuttaa, että tärkeintä on lasten mediakasvatus. Lasten on tiedettävä milloin heitä uhataan. Internetin pornosivut voivat olla lapsille vaarallisia, mutta julkisen tilan pornografisoituminen on Hjermannin mukaan kaikkein vaarallisin. Esimerkiksi pornoistuneet mainokset saavuttavat kaikki lapset arjessa.

Nuoret ottavat usein keskusteluun stressaantumisen. Tutkimuksen mukaan 70 % nuorista kokee stressiä viikottain ja eniten stressaantuneita oli 16–17-vuotiaiden tyttöjen ikäryhmässä, ruotsin lapsiasiainvaltuutettu Lena Nyberg toteaa. Arvot ja arvostukset siirtyvät aikuisilta nuorille ja lapset oppivat esimerkiksi kiusaamisen aikuisilta. Ruotsissa lähes puolet 13-vuotiaista lapsista ei ole saanut seksuaalivalistusta, joten Nyberg selvitti mistä he sitten saavat tietonsa seksistä. Yleisesti nuoret kertoivat saavansa tietonsa seksistä kavereilta. Ja mitkä ovatkaan kaverien tietolähteet, Nyberg kysyy? Tytöt saivat tietoa viikkolehden seksikysymyspals-

toilta, tv:n nuoriso-ohjelmista, tv-sarjoista ja elokuvista. Poikien tietolähteenä toimivat tv-ohjelmat, elokuvat sekä porno. Nuori voi joutua näkemään pornoa myös vasten tahtoaan sillä. Esimerkiksi internetin pelisivulle voi joutua menemään pornosivuston kautta.

Suomen lapsiasiavaltuutettu Maria Kaisa Aula kertoi Ruotsin ja Norjan valtuutettujen toiminnan olleen Suomessa esikuvana kun lapsiasiavaltuutetun toimi perustettiin 2005. Suomen lapsiasiavaltuutettu ei käsittele yksittäisiä tapauksia vaan hänen tehtävänä on edistää yhteiskunnallisen politiikan kehitystä lapsimyönteisemmäksi sekä edistää lapsien hyvinvointia ja etua yleisellä tasolla. Aula korostikin lasten hyvinvointia edistävien yhteiskunnallisten rakenteiden vahvistamista. Esimerkiksi lapsiin kohdistuvasta väkivallasta ja hyväksikäytöstä on edelleen heikosti tietoa. Suomeen tarvitaan lapsiuhritutkimuksia säännönmukaisena seurantana. Toinen olennainen uudistus olisi tasa-arvolain ulottaminen perusopetukseen.

Suomalaisen tutkimuksen mukaan suurin osa lapsista haluaisi aikuisen ottavan enemmän vastuuta asioiden päättämisestä. Lasten eriarvoistumisen taustalla onkin yleensä vanhemmuuden vajeet, sosioekonominen huono-osaisuus, liiallinen työnteke ja poissaolevuus. Nuorten hyvinvointiin vaikuttavat myös ympäristön suorituspainet sekä median luomat ulkonäköpainet. Erityisesti tytöillä lapsuus loppuu lyhyeen. Tyttöjä onkin huomattavasti enemmän mielenterveyspalveluiden käyttäjinä kuin poikia.

Lapsiasiavaltuutetut korostivat ennaltaehkäisevän työn tärkeyttä. Varhaiseen puuttumiseen tarvitaan moniammatillista koulutusta, jotta oireet pystytään havaitsemaan nykyistä aiemmin, Maria Kaisa Aula toteaa. Kaikkien on pidettävä huolta lapsista ja nuorista, sanoo Reidar Hjermann. On annettava ilmi mieluummin yksi perhe liika kuin yksi liian vähän. Esimerkiksi Islannissa on käytössä yhteinen hätänumero, johon voi ilmoittaa myös huolen lapsesta. Tämä on havaittu toimivaksi keinoksi mataltaa ilmoituskynnystä.

Tarvitsemme yhteiskunnalliseen keskusteluun vahvempaa lapsiperspektiiviä. Keskustelu ja päätöksenteko on liian usein kiinni aikuisperspektiivissä. Hyväntahtoinen aikuisnäkökulma on kuitenkin eri asia kuin lapsinäkökulma. Aikuisten asennoitumisessa vikaa, sillä emme ota lapsia vakavasti, Lena Nyberg toteaa. Tutkimusten mukaan vain murto-osa lapsista koki voivansa vaikuttaa. Lapsille annetaan mahdollisuus tulla kuuluksi niin kauan kuin aikuiset saavat kuulla mitä haluavat. Aikuisina meidän täytyy olla valmiita maksamaan tietty hinta nuorten äänen kuulemisesta, sillä nuorten äänen tehtävä on kyseenalaistaa, Nyberg muistuttaa. Lapset olisi saatava osallistumaan esimerkiksi nuoriso- ja kouluneuvostoihin tai vaikkapa protestoimaan ja osoittamaan mieltään.

Mutta onko olemassa lapsinäkökulma, vai pitäisikö miedän puhua tyttö- ja poikanäkökulmista? Hjermannin mukaan lapsikäsitteen käyttö on

tietoinen valinta. Lapsinäkökulma pitää sisällään monimuotoisen näkökulman.

Aula korostaa myös tietoista lapsisanan käyttöä. Lapsuuden jatkuva lyhentymien johtaa pian siihen, että vain alle kouluikäiset ovat lapsia ja loput ovat nuoria. Suomen lapsiasiavaltuutetun työn pääpaino on alle 15-vuotiaissa tytöissä ja pojissa, sillä tietoa heistä on paljon vähemmän kuin yli 15-vuotiaista. Lapsinäkökulman kanssa tyttö- ja poikanäkökulmat eivät ristiriidassa, vaan tukevat toisiaan.

6. Teemaryhmä 1: Media välineenä tasa-arvon ja hyvinvoinnin edistämisessä

Puheenjohtaja:

Nuoriso- ja tasa-arvotyön konsultti *Mia Hanström*, Ulkosaaristovirat

Puhujat:

Projektin johtaja *Per Östberg*, Amphi Productions

Vt esimies, *Ville Blåfield*, NYT-viikkoliite, Helsingin sanomat

6.1. Blindspot projekti

Per Östberg

Käsitys Pohjoismaista tasa-arvoisena alueena estää ja vaikeuttaa edelleen tasa-arvo – ja naisten vapautus – työtä. Mediassa on usein kertomuksia tasa-arvoisesta Pohjolasta, ja ne kätkevät ne normit ja arvostukset, jotka ovat erilaisen kohtelun perustana. Samalla tavalla kuin media on mukana ylläpitämässä näitä normeja, voi se myös kaataa niitä ja luoda uusia käsityksiä tasa-arvosta, sukupuolista ja ihanteista. Projekteissa ”Bye Bye Pornstar” ja ”Ingen ser oss” (Kukaan ei näe meitä) käytetään elokuvaa aktiivisen tasa-arvotyön lähtökohtana.

”Bye Bye Pornstar” nostaa esille kysymyksen seksuaalisesta väkivallasta nuorten kesken ja ”Kukaan ei näe meitä” on koulutusprojekti ehkäisevästä työstä miesten väkivaltaa vastaan. Oma elokuva on lähtökohtana molemmilla projekteilla, joissa elokuvan toiminta on asenteita muuttavan työn keskipisteenä.

Meidän mielestämme meidän pohjoismaiset yhteiskuntamme ovat suhteellisen tasa-arvoisia. Näemme aktiivisen tasa-arvotyön tuloksia siellä missä naisten osuus yhteiskunnan eri tehtävissä lisääntyy ja missä naisten oikeuksia pidetään nykyään muodollisesti samanarvoisina miesten oikeuksien kanssa. Samaan aikaan saamme kuitenkin jatkuvasti tietoja siitä, että tämä tasa-arvo ei toteudu huolestuttavan monella alueella. Panemme myös merkille, että naisten tekemää työtä ei arvosteta yhtä paljon kuin miesten ja että miesten toimintavapaus ja valta sekä perhe-että työelämässä on suurempi kuin naisten. Lisäksi naisten fyysistä ja seksuaalista loukkaamattomuutta ei kunnioiteta yhtä paljon kuin miesten. Rikostilastojen mukaan tytöt ja naiset joutuvat edelleen päivittäin väkivallan ja vainoamisen kohteeksi lähellään olevien miesten taholta. Puutteellinen tasa-arvo sukupuolten välillä on suuri yhteiskunnallinen ongelma ja selvä merkki siitä, että yhdessä määrittelemämme ihmisoikeudet eivät koske kaikkia samalla tavalla. Se että vallitsevat normit tekevät meidät sokeiksi epä-

kohdille on selitys muttei tekosyy olla työskentelemättä aktiivisesti tasa-arvon lisäämiseksi yhteiskunnassa.

Kaikkien mielestä on huono asia, ettemme elä tasa-arvoisassa yhteiskunnassa. Miten on siis mahdollista, että kehitys ei ole nopeampaa? Poliitiikan johtavilla paikoilla oleville henkilöille on nykyään luonnollista olla rasismin vastustajia, mutta miksi ei ole yhtä itsestäänselvää olla feministi tai feminismen puolustaja? Ja miksi tasa-arvoa pidetään vain naiskysymyksenä? Jos katselemme ympärillemme yhteiskunnassamme ja ajatellaan, mitä myönteisiä seurauksia vallan, vaikutusvallan ja materiaalisen hyvinvoinnin muodossa puutteellisella tasa-arvolla on tietyille miesryhmälle, kuva tulee selvemmäksi. Miehet hyötyvät epätasa-arvosta, pitivät he sitä hyvänä tai eivät. Asian selventämiseksi voimme verrata epätasa-arvoista yhteiskuntaamme esimerkiksi Etelä-Afrikan Apartheid-järjestelmään. Vaikka kaikki valkoihoiset ihmiset Etelä-Afrikassa eivät pitäneetkään järjestelmää oikeudenmukaisena, hyötyivät he sen olemassaolosta, koska he kuuluivat ryhmään, jota ei syrjitty, ja jotka sen tähden olivat etuoikeutettuja. Tässä tapauksessa pidimme itsestään selvänä, että valkoihoisilla ei tule olla etuja ihonvärinsä takia. Miksi ei ole yhtä luonnollista, että miehillä ei tule olla etuja sukupuolensa perusteella?

Koska koemme elävämme tasa-arvoisissa yhteiskunnissa, emme ole halukkaita näkemään niitä ongelmia, joiden ratkaisemiseksi meidän tulee työskennellä. Pohjoismaissa tällä myytillä on ollut sementoiva vaikutus tasa-arvotyön suhteen. Kuulemme seuraavan kertomuksen yhä uudelleen: ”Pohjoismaissa vallitsee tasa-arvo”. Massamedioilla on suuri merkitys tämän myytin kasvamisessa ja levittämisessä, ja koska media on tämän konferenssin huomion keskipisteenä, otan tilaisuudesta vaarin ja puhun siitä lyhyesti.

”Maailma ei ole rakennettu atomeista, se on rakennettu kertomuksista.”

Jos kuulemme jonkin kertomuksen maailmasta tarpeeksi monta kertaa, hyväksymme sen lopulta totuutena. Jos massamedia esimerkiksi kertoessaan raiskauksista yli 90:ssä prosentissa tapauksista³ kertoo, että raiskaaja on tuntematon mies, uskomme lopulta, että raiskaaja on aina tuntematon raiskauksen uhrille.

Tästä seuraa, että 80 % todellisista raiskauksista luokitellaan ”todellisen raiskauksen” käsityksen ulkopuolelle. Sen tähden on joillekin raiskauksen uhreiksi joutuneille vaikeaa määritellä, missä he oikein ovat olleet mukana. Antaa ajattelemisen aihetta, kun ajatellaan, miksi vain 20 % raiskaustapauksista Ruotsissa ilmoitetaan poliisille.⁴

Mitä meidän siis täytyy muuttaa tehdäksemme Pohjolasta tasa-arvoisempi? Meidän täytyy kertoa muita kertomuksia. Samalla tavalla kuin media voi olla sellaisten kertomusten kertoja, jotka sementoivat

³ Riktig våldtäkt (=Todellinen raiskaus;kääntäjä), David Sandberg, 2003

⁴ BRÅ, Våldtäkt, En kartläggning av polisanmälda våldtäkter, RAPPORT 2005:7 (BRÅ, Raiskaus, Kartoitut poliisille ilmoitetuista raiskauksista, RAPORTTI 2005:7; kääntäjä)

käsityksiämme, voi media myös olla tie ulos ja eteenpäin. Muutostyö on pohjimmiltaan suuri koulutusprojekti. Meidän täytyy oppia näkemään, mitkä rakenteet ja normit syrjivät naisia. Meidän on muutettava arvojamme ja asenteitamme, jotka estävät ja vaikeuttavat tasa-arvon toteuttamista. Meidän täytyy saada tietoa ja mahdollisuuksia huomata itse epäoikeudenmukaisuudet ja ottaa niihin kantaa. Tässä työssä voi media olla paras liittolaisemme.

Elokuva käytettynä pedagogisena työkaluna helpottaa työtämme. Sen avulla kaikki voivat päästä osalliseksi samasta kertomuksesta ja näin tehdä mahdolliseksi keskustelun elokuvan toiminnan pohjalta osanottajien henkilökohtaisten kokemusten sijasta.

Elokuva voi ärsyttää ja herättää kiinnostusta, koska se puhuu meille monella tasolla, sekä älyllisellä että tunnetasolla. Tämä kiinnostus voidaan sitten kanavoida rakentavalla tavalla. Elokuvasta tulee työkalu, joka herättää keskustelua mielipiteistä ja arvoista.

Yritys, jossa työskentelen, Amphi Produktion, on kahdessa suurehkosssa projektissa nostanut esille aineistoa käytännöllistä tasa-arvotyötä varten. Keskityimme molemmissa projekteissa yhteiskuntamme puutteellisen tasa-arvon vaikeimpaan seuraukseen: miesten väkivaltaan naisia kohtaan. Joskus on vaikea nähdä, miten tämä liittyy tasa-arvoon. Siitä tulee usein kysymys, joka ei koske tasa-arvoa vaan väärinkäyttöä, psyykkistä sairautta, etnistä taustaa tai impulsiivista käyttäytymistä. Meidän on vaikea nähdä, että oma kulttuurimme on alistava, varsinkin kun meille on kerrottu kuinka tasa-arvoisia me olemme.

Ensimmäinen projektimme, ”Bye Bye Pornstar”, käsittelee raiskauksen myyttiä ja sen seurauksia nuorille ja aikuisille naisillemme. Materiaali koostuu 20 minuuttia pitkästä elokuvasta ja opiskelumateriaalista, johon sisältyy kysymyksiä ja ehdotuksia arvokysymysarjoituksia varten. ”Bye Bye Pornstar” on räätälöity yläasteen kahdeksannelta vuosikurssilta aina lukion kolmannelle vuosikurssille. Tämä aineisto on nykyään käännetty TANE:n avustuksella suomeksi, ja sen levityksestä huolehtii Tyttöjen Talo täällä Helsingissä.

Toinen projektimme, *Blind Spot*, käsittelee miesten väkivallan käyttöä ja sitä, miten väkivalta ja miesihanne liittyvät toisiinsa. Päähuomiomme kohdistuu niihin, jotka vastaavat suurimmasta osasta yhteiskunnassa tapahtuvasta väkivallasta, eli miehiin. *Blind Spot*issa nostamme myös esille lasten haavoittuvuuden niissä perheissä, joissa äiti on isän väkivallan kohteena. Keskustelemme väkivallan uhrin tilanteesta ja levitämme tietoa siitä kertomalla, mitä merkitsee käydä läpi prosesseja, joissa väkivalta ja tyrannius ovat ihmisen arkipäivää.

Opintomateriaali *Blind Spot*issa ottaa lähtökohdakseen myös elokuvan. Elokuva on 40 minuuttia pitkä, ja sen päähenkilö on mies, joka käyttää väkivaltaa perhettään kohtaan. Elokuvaan kuuluu kattava keskustelumateriaali, jossa on tietoa ja ehdotuksia, kuinka edetään elokuvan jälkeen ja työskennellään erilaisten kysymyksen kanssa. *Blind Spot*-projektin

ylemmän tason tarkoitus on ehkäistä miesten väkivaltaa naisia kohtaan. Voidaan voittaa paljon työskentelemällä poikien ja miesten väkivallan vähentämiseksi. Miesten osuus kaikesta yhteiskunnassa tapahtuvasta väkivallasta on 90 %, mutta kaikki väkivallan kohteeksi joutuneet ryhmät kuuluvat tähän luokkaan, vaikka tarkoituksena on käsitellä naisten rauhaa. Sen lisäksi tuhoavalla käytöksellä on tietysti paljon negatiivisia seurauksia myös sille henkilölle, joka käyttää väkivaltaa muita ihmisiä kohtaan. Nykyään käytettävä materiaali on hyvin suosittu peruskoulun vuosikurssilla kahdeksan ja yhdeksän sekä lukiossa. Se on myös perustana osaamisen kehittämiseksi ja jatkokoulutukselle esimerkiksi seuraavien alojen parissa: sosiaalitoimi, hoitoala, politiikka ja koululaitos.

Yhteenveto:

On mahdollista luoda mielikuvia ja kertomuksia, joilla on positiivinen muutospotentiaali, mutta se vaatii tietoa ja tietoisuutta niistä rakenteista ja normeista, jotka ovat yhteiskunnassa hallitsevia. Se edellyttää, että tunnustamme, että tieto näistä rakenteista on oma osaamisalueensa. Emme pistä tilintarkastajaa leipomaan leipää, sillä se ei ole hänen huippuosaamisalueensa, mutta hämmästyttävän usein ihmisiä, jotka eivät aikaisemmin ole pohtineet tasa-arvokysymyksiä, pidetään sopivina tekemään niitä koskevia päätöksiä.

Olen vakuuttunut, että kun 50 vuoden kuluttua katsomme taaksepäin ja huomaamme, kuinka yhteiskuntamme oli rakennettu, tulemme kysymään, kuinka koskaan saatoimme hyväksyä, että toisella puolella väestöstä oli pienempi palkka vain sukupuolen perusteella. Kuinka saatoimme hyväksyä, että naiset eivät voineet mennä illalla ulos pelkäämättä? Tulemme kauhistelemaan, että saatoimme sallia niin monen naisen joutuva fyysisesti ja psyykkisesti kidutetuksi ja pahoinpidellyksi niiden taholta, joiden tuli rakastaa heitä eniten.

Mutta nykyään, kun meille kerrotaan, että meillä on maailman tasa-arvoisin yhteiskunta, on tätä vaikea nähdä. Haluan lopuksi kehottaa teitä: Uskaltakaa nähdä ja oppia diskriminoivista rakenteista. Nimetkää ne, arvostelkaa niitä ja työskennelkää yhdessä muutoksen puolesta.

6.2. Teemaryhmän raportti

Jussi Aaltonen

Työryhmän tehtävänä oli pohtia median roolia tasa-arvon ja nuorten hyvinvoinnin edistämisessä. Puheenjohtaja Mia Hanström korosti tasa-arvon olevan jatkuva matka, joka ei etene itsestään. Tarvitaan kaikkien osallistumista, laaja-alaista koulutusta ja uuden oppimista. Meidän tulee pohtia, kuinka mediaa voitaisiin käyttää rakentavasti.

Helsingin Sanomat on Suomen suurin sanomalehti, ja sillä on päivittäin 420 000–470 000 lukijaa. Helsingin Sanomien NYT-liite on ensisi-

jaisesti 15–34-vuotiaille suunnattu viikkoliite. NYT-liitteen vt esimies Ville Blåfield pohti alustuksessaan tasa-arvon huomioon ottamista toimitustyön arjessa. Edelleen esimerkiksi valtaan liittyvissä aiheissa ilmeisin haastateltava on mies. Keskeinen tasa-arvo-ongelma, johon Blåfieldin toimituksessa on törmätty, onkin haastateltavien naisten selkeästi pienempi osuus verrattuna miehiin. NYT-liitteen toimituksessa on tietoisesti pyritty keksimään aiheisiin naishaastateltavia, mutta ponnisteluista huolimatta vain 36 % ns. isojen juttujen haastatelluista on naisia.

Blåfield nostaa toiseksi huomioksi miesten ja naisten erilaiset roolit haastatteluissa. Lehden sivuilla miehet näkyvät päättäjinä, naiset saavat usein taiteilijan roolin. Tämä ei kuitenkaan Blåfieldin mukaan ole NYT-liitteen tahtotila. Hän pohti tulisiko journalistin raportoida yhteiskuntaa sellaisena kuin se kävelee vastaan, vai tulisiko toimittajien pyrkiä muuttamaan sitä asennekasvatuksella. Toimittaja ottaa helposti raportioijan rooliin.

Miehet ja naiset-jaottelulla tasa-arvo-ongelmat ovat vielä helposti huomattavissa ja laskettavissa. Tarkastelu muuttuu monimutkaisemmaksi kun sukupuolen lisäksi otamme huomioon myös erilaiset vähemmistöihin ja monimuotoisuutteen liittyvät kysymykset. Me toimittajat pidämme itseämme tasa-arvoisina, mutta ajattelussamme on sokeita pisteitä, Blåfield toteaa. Esimerkiksi maahanmuuttajaa haastatellaan lehteen yleensä vain hänen maahanmuuttajuutensa vuoksi tai hetero-olettaman sisältävä kysymys saattaa toimittajan ajattelelmattomuutta päätyä gallupiin tai haastatteluun.

Blåfieldin kokemus on, että tytöt ovat aktiivisemmin yhteydessä mediaan kuin pojat. Tytöt hakevat nuoria käsitteleviin juttusarjoihin selkeästi aktiivisemmin kuin pojat ja tyttöjen hakemukset ovat poikia parempia. Poikia on joutunut poimimalla poimimaan mukaan.

Maailmaa ei ole rakennettu atomeista vaan kertomuksista. Kun kuulemme kertomuksen maailmasta riittävän monta kertaa, uskomme sen totuutena, Per Östberg toteaa. Luulemme, että yhteiskunta on tasa-arvoinen, koska niin sanotaan koko ajan. Siksi epäkohtien huomaaminen ei ole helppoa. Per Östberg on elokuvatuottaja Göteborgista. Hänen tuottamansa ”Bye bye pornstar” ja Ingen ser oss ovat filmin muodossa toteutettuja tasa-arvoprojekteja. Mediaa on hänen mukaansa opittava käyttämään positiivisena voimana tasa-arvon edistämiseksi.

Maailmaan on kerrottava toisenlaisia tarinoita ja medially on oltava myös vastuu. Media antaa usein vääristyneen kuvan esimerkiksi seksuaalisesta väkivallasta. Lähes kaikki raiskausutisoinnit koskevat ns. puistoraiskauksia, vaikka nämä ovat murto-osa kaikista raiskauksista. Todellisuudessa 80 %:ssa raiskauksista uhri tuntee tekijän entuudestaan. Östbergin tuottama ”Bye bye pornstar” on yläkoulu- ja lukioikäisille nuorille suunnattu 20-minuuttinen elokuva, joka käsittelee ja purkaa seksuaaliseen väkivaltaan liittyviä myyttejä.

Elokuvalla voi kertoa uusia tarinoita ja pyrkiä muuttamaan asenteita. Elokuva herättää tunteita ja ajatuksia. Se on väline, jonka kautta voi turvallisesti puhua omista kokemuksistaan ja tunteistaan. Voimme luoda vastakuvia mualla mediassa esitetyille huonoille kuville, mutta ensin meidän on tunnistettava epätasa-arvoa ylläpitävät rakenteet ja normit.

Miesten naisiin kohdistama väkivalta on edelleen hyvin arkaluontoinen keskustelunaihe. Ingen ser oss-elokuvassa Östberg käsittelee miesten läheisiinsä kohdistamaan väkivaltaa, erityisesti väkivallan ja maskuliinisuuden välistä suhdetta. Filmi on aukaissut monen silmät näille kysymyksille. Ingen ser oss-filmin katsominen on auttanut mm. ruotsalaisia hammaslääkäriasemia havaitsemaan sukupuolisokeita pisteitä työssään, esimerkiksi naisiin kohdistuvan väkivallan huomioonottamisen heidän työssään. Kun markkinoimme tuotetta, myymme myös ajatusta tasa-arvon tärkeydestä, Östberg toteaa.

Keskustelussa nousi esiin huoli transihmisten asemasta sukupuolten välisestä tasa-arvosta puhuttaessa. Se mikä on yhteiskunnassa tavallista ei tarvitse olla normaalia. Pienillä sukupuolitietoisilla nyanseilla saadaan aikaan suuria eroja esimerkiksi lehtihaastattelussa tai mainoksessa. Piiloviestit ovat yhä tiukemmin piilossa mitä hienojakoisempaan tarkasteluun siirrytään pelkästä sukupuolijaottelusta. Toisaalta sanattomat piiloviestit uppoavat syvemmälle silloin, kun nuori kokee syyllisyyttä omasta fyysisestä olemuksestaan tai esimerkiksi seksuaalisesta suuntautumisestaan. Mediakriittiselle kasvatukselle toivottiinkin lisää sijaa kouluopetuksessa. Erityisesti tarvitsemme malleja hyvistä käytännöistä.

Mia Hanström kertoi Allt är möjligt-nimisestä metodista, jossa pohditaan kriittisesti mediassa näkyviä kuvia. Projektissa käydään nuorten kanssa läpi erilaisia sukupuoliroolien kuvauksia, tehdään media-analyysejä esimerkiksi siitä, miten poikia yleisesti kuvataan ja esitetään. Nuoret saavat myös itse valokuvata digikameroilla ja luoda uutta kuvastoa pojista ja tytöistä. Kun pyysimme poikia valitsemaan mediasta heitä ärsyttäviä kuvia miehistä, huomasimme, että iloinen, kuvissa hymyilevä mies ärsytti poikia ja poseeraavia miehiä epäiltiin homoiksi, Hanström kertoo. Katsojan miellyttäminen ei poikien mielestä ollut miehen rooliin sopivaa.

Pohjoismaisesta yhteistyöstä mainittiin esimerkkinä www.dvoted.net-nettisivusto, jossa elokuvia tekevät nuoret voivat julkaista filmejään. Sivusto tarjoaa myös mentoriapua aikuisilta elokuvantekijöiltä. Pojat ovat löytäneet dvoted-sivuston tyttöjä paremmin ja tällä hetkellä poikien kuvaamat tarinat tulevat vahvemmin kerrottua nettisivustolla. Hankkeen tavoitteena onkin saada tytöt aktiivisemmin mukaan. Pohjoismaiden nuorisotyöntekijät voisivat auttaa myös tyttöjä löytämään nämä sivut.

Tytöille ja pojille on annettava kriittistä tietoa sukupuolesta, vallasta ja väkivallasta. Aikuisten on kuitenkin ensin selvitettävä nämä asiat itselleen. Hanström muistuttaa, että nuorten kanssa työskennellessä lähtökohdan tulee olla nuorten terveyden edistäminen. On olennaista ymmärtää,

että rakenteellinen epätasa-arvo ei ole tuolla jossain, muualla, vaan se on läsnä arjessa.

7. Teemaryhmä 2: Sukupuolisensitiivisyys haasteena nuorten kanssa tehtävässä työssä

Puheenjohtaja:

Susanna Ruuhilahti, Tyttöjen talo

Puhujat:

Projektikoordinaattori *Varpu Punnonen*, Setlementtinuorten liitto

Projektikoordinaattori *Saija Holm*, Poikien maailma/Setlementtinuorten liitto

7.1. Sukupuolisensitiivisyys haasteena nuorten kanssa tehtävässä työssä

Varpu Punnonen

Sukupuolemme ja käsityksemme sukupuolesta vaikuttavat siihen, miten kohtaamme toisemme. Sukupuolella ja sukupuolta koskevilla käsityksillä on suuri vaikutus ihmisten väliseen vuorovaikutukseen ja ohjaukseen, siksi on tärkeää tarkastella sukupuolen merkitystä.

Maaailma on erilainen tytöille ja pojille. Tyttöihin ja poikiin suhtaudutaan eri tavoin jo syntymästä lähtien ja tämä vaikuttaa myös siihen, mitä pidetään tytöille ja pojille sallittuna toimintana. Tämä puolestaan vaikuttaa hyvin paljon siihen, tuntevatko tytöt ja pojat itsensä hyväksytyiksi kohdatessaan erilaisia vaikeuksia ja hakiessaan niihin apua.

Sosiaalinen sukupuoli tarkoittaa sitä, että käsityksemme sukupuolesta rakentuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Lastentarhassa, koulussa ja nuorisotiloilla tytöille ja pojille on usein varattu erilaisia mahdollisuuksia toteuttaa itseään. Mutta ovatko ne riittäviä, kannustavia ja nuorten itsensä näköisiä vai nuorten omaa tilaa kaventavia lokeroita? Mitä esimerkiksi sallitaan tytöille nuorisotiloilla tai koulussa?

Kriittisyys sukupuolisensitiivisen työn haasteena. Sukupuolisensitiivisessä työssä pyritään purkamaan sukupuolen mukaan tiukasti kahtiajakautunutta maailmaa. Työssä on oltava tarkkana, jotta vahingossa uusina järjestelmää, jota on tarkoitus purkaa ja kehittää sekä tyttöjä että poikia huomioivaksi, tukevaksi ja kannustavaksi. Minkälaista toimintaa tytöille ja pojille suuntaamme? Tarjoammeko toimintaa ja ohjausta kaikenlaisille tytöille ja kaikenlaisille pojille? Olemmeko avoimia kaikenlaisille tavoille olla tyttö, poika tai jotain muuta?

Sukupuolisensitiivisessä työssä on tärkeää kannustaa niin nuoria kuin vanhempiakin, tyttöjä ja poikia, naisia ja miehiä toimimaan tasaveroisessa vuorovaikutussuhteessa toistensa kanssa. Halusimme tai emme, tähän omaehtoisuuteen kannustamiseen sisältyy usein väistämättä kriittistä asennetta vallitsevia oloja kohtaan. Tämä merkitsee usein jännitettä ”säilyttävän” toimintatavan ja uuden työotteen välillä, mistä voi syntyä haasteita ja jännitettä monen kehittäjän työhön. Tällöin on syytä kysyä, onko organisaatiolla valmiuksia ja halua tällaiseen näkökulmaan ja sen mukaiseen toimintaan. Voidaanko siis nuorisotyössä puhua sukupuolten välisestä tasa-arvosta avoimesti vai onko asian edistämiseksi viisaampaa keksyä sille vaihtoehtoisia ilmaisuja?

Sukupuolisensitiiviseen työhön osallistuvien työntekijöiden, organisaatioiden ja sidosryhmien työn on hyvä alkaa sillä, että pohdimme omia käsityksiämme miehistä, naisista, tytöistä ja pojista. Jos uskomme kohtelevamme tyttöjä ja poikia tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti, kuinka tuo tasa-arvoisuuden pyrkimys näkyy toiminnassamme? Luommeko mahdollisuuksia eri sukupuolten tasaveroiselle toiminnalle ja kuulluksi tulemiselle?

Työille ja pojille sallitaan erilaisia asioita, jolloin sukupuolesta voi tulla este ihmisen mahdollisuuksille toteuttaa itseään. Käsityksemme sukupuolesta rakentuu sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Lastentarhassa, koulussa ja nuorisotiloilla tytöille ja pojille on usein varattu erilaisia mahdollisuuksia toteuttaa itseään. Mutta ovatko nämä mahdollisuudet riittäviä, kannustavia ja nuorten itsensä näköisiä vai nuorten omaa tilaa kaventavia lokeroita? Mitä sallitaan tytöille nuorisotiloilla tai koulussa? Saako tyttö ottaa tilaa, dominoida ja huutaa? Tai saako tyttö olla herkkä ja tulla silti vakavasti otetuksi, vai onko tytön oltava äänekäs kovanaama tullakseen kuulluksi? Voiko tyttö pelata jääkiekkoa? Entä millaista käyttäytymistä, luonnetta, harrastuksia ja ammatinvalintoja pojilta odotetaan? Saako poika itkeä, kulkea hameessa, harrastaa balettia tai haluta sairaanhoitajaksi tai kampaajaksi ilman leimautumista? Saavatko ”itsensä näköiset” pojat ja tytöt tukea, kun sitä tarvitsevat? Jos maineeltaan ”koviksena” tunnettu tyttö joutuu seksuaalisen väkivallan kohteeksi, kuinka aikuiset auttavat häneen suhtautuvat? Jos poika joutuu seksuaalisen ahdistelun kohteeksi, kuinka häneen suhtaudutaan? Millaista apua hän saa?

Sukupuolisensitiivisessä työssä pyritään purkamaan sukupuolen mukaan tiukasti kahtiajakautunutta maailmaa. Työ vaatii tarkkuutta, sillä vaarana on, että uusinamme järjestelmää, jota on tarkoitus purkaa, kehittää ja uudistaa sekä tyttöjä että poikia tukeväksi ja kannustavaksi.

Sukupuolisensitiiviseen työhön liittyy keskeisesti ajatus nuorten naisten ja nuorten miesten kannustamisesta olemaan oma itsensä ja toimimaan tasaveroisessa vuorovaikutussuhteessa toistensa kanssa. Halusimme tai emme, tähän omaehtoisuuteen kannustamiseen sisältyy usein väistämättä myös kriittistä asennetta vallitsevia oloja kohtaan.

On tärkeää kysyä, oivalletaanko sukupuolitietoinen työskentelytapa voimavaraksi, oman työn kehittämisen välineeksi ja uudenlaisen, entistä tasa-arvoisemman ja moniarvoisemman kulttuurin juurruttamisen väli-

neeksi nuorisotyössä. Vai palautuuko sukupuolieriytynyt toiminta perinteisiksi malleiksi, tyttömäisiksi meikkileikeiksi ”tyttöjen juttuna” ja poikamaisiksi autoleikeiksi ”poikien juttuna”, vailla omien sukupuolta koskevien käsitysten pohtimista ja sukupuolen ja erilaisten roolien problematisointia? Vai nähdäänkö siinä mahdollisuus erilaisiin identiteetikokeiluihin ja identiteetin etsintään, jossa on mahdollista etsiä ja löytää itselle sopivia tyttöä ja/tai poikana olemisen tapoja, joko perinteisempiä tai vähemmän perinteisiä?

Nuorten kanssa työskentelevän aikuisen on tärkeää reflektoida omaa toimintaansa, havainnoida, suhtautuuko yhdenvertaisesti tyttöihin ja poikiin vai ei, luoko mahdollisuuksia eri sukupuolia edustavien nuorten tasaveroiselle toiminnalle sekä kuulluksi tulemiselle. Sukupuolisensitiivinen työote, ihmisen kunnioittaminen ja arvostaminen on etenkin erityistä tukea tarvitsevan tytön tai pojan kohtaamisessa aikuiselle tärkeä taito. Tutkimukset ovat osoittaneet tyttöjen masentuneisuuden (Kouluterveyskysely 2006), poikien huonon koulumenestyksen ja aikuisten toimijoiden sukupuolisokeuden (ks. esim. Lahelma 2003, 232; vrt. Lahelma 2005, 20). Sukupuolisensitiivistä ammattitaitoa siis tarvitaan.

Sinuksi-projekti, esimerkki sukupuolisensitiivisesta projektitoiminnasta

Setlementtinuorten liitossa vuonna 2004 käynnistynyt Sinuksi-projekti (sukupuolisensitiivisen sosiaalisen nuorisotyön projekti) pyrkii lähentämään setlementeissä ja muualla tehtävää sosiaalista nuorisotyötä, tyttö- ja poikatyötä sekä muuta sukupuolisensitiivistä työtä, laajentamaan, avaamaan ja levittämään sukupuolen huomioivaa ajattelua yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Tärkeimpänä tavoitteena on parantaa herkkyyttä havaita tyttöjen ja poikien tuen tarvetta, kehittää nuorten kanssa toimivien aikuisten ”silmää” sekä luoda tytöille ja pojille keinoja ja tiloja tuoda huoltaan esiin.

Setlementtinuorten liiton Sinuksi-projektissa nuorten sukupuoliherkkään syrjäytymisen ehkäisyyn pyritään tyttö- ja poikaryhmätöinnoin, valtakunnallisten, alueellisten ja paikallisten seminaarien ja koulutusten avulla. Lisäksi toimitaan erilaisissa nuorten hyvinvoinnin lisäämiseen tähtäävissä verkostoissa setlementtikentän, muiden järjestöjen, ammattikorkeakoulujen, yliopistojen ja alueellisten toimijoiden kanssa. Kasvattajia ja ryhmänvetäjiä kouluttamalla levitetään sukupuolisensitiivisen työotteen ajatusta ja toimintamalleja nuorten kanssa toimiville ammattilaisille, vapaaehtoisille ja opiskelijoille. Sukupuolirooleja, sukupuolisensitiivisyyden ideaa ja ohjaustyössä/-harrasteissa hyödyllisiä taitoja tarkastellaan myös ilmaisullisten harjoitteiden, mm. draaman, valokuvauksen, piirtämisen ja filmaamisen keinoin.

Setlementtinuorten liiton Sinuksi-projektin ”tavoitteena on saada aikaan sosiaalisen nuorisotyön ja sukupuolisensitiivisen otteen muodostama eheä kokonaisuus ja toimintamalli, jota voidaan vähitellen levittää eri

puolilla Suomea. Tulevaisuuden haaste on yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa saada sosiaalinen nuorisotyö ja sukupuolisensitiivinen ote pysyväksi osaksi setlementeissä ja Suomessa tehtävää nuorisotyötä.” (Punnonen 2005). Sukupuolisensitiivisen työotteen ja sosiaalisen nuorisotyön lähentäminen toisiinsa on haastavaa, ja moninaisia odotuksia kohtaavaa. Niinpä sukupuolisensitiivisyyden ja sosiaalisen nuorisotyön käsitteitä on Sinuksi-projektissa avattu lukuisien aihetta koskevien kirjoitusten, harjoitusten, keskustelun ja koulutuksen avulla. (Punnonen 2006.)

Kuinka löydämme stereotyyppisiä tyttö- ja poikatapoja ylittäviä ja haastavia toimintatapoja nuorille ja heidän kanssa toimiville aikuisille? Kun emme rajaa tyttöä ja/tai poikana olemista niin tiukasti, saamme enemmän. Saamme mahdollisuuksia toteuttaa itseämme ja todellisia kiinnostuksenkohteitamme ja taipumuksiamme. Tähän nuoret tarvitsevat kuitenkin aikuisten tukea ja monenlaisten esimerkkien aktiivista esille tuomista. Jos tarjolla on vain yksi esimerkki naiseudesta ja mieheydestä, on vaihtoehtoja vaikeaa löytää ja vastaus vaihtoehtottomuuteen voi olla kapinoiva ylilyönti. Toiminnalliset tai riehakkaat tytöt ja ujut tai arat ei-toiminnalliset pojat kaipaavat rohkaisevia esimerkkejä moninaisista tytönä ja poikana olemisen ja tekemisen tavoista. On myös hyvä kokeilla erilaisia harjoituksia vastakkaiselle sukupuolelle yleensä tyyppillisistä tai ainakin tyyppillisinä pidetyistä tavoista.

Nuorten kanssa toimivat mies- ja naisohjaajat ja opettajat voisivat aktiivisesti tutustuttaa tyttöjä ja poikia myös ”ei-perinteisempiin” tyttöjen ja poikien toimintoihin. Lopulta on etu, että sekä tyttöjä että poikia on kannustettu niin herkkyyteen kuin rohkeuteenkin, esimerkiksi tyttöjen toimintaryhmissä ja poikien tunneryhmissä. Ryhmä, varsinkin samaa sukupuolta oleva, on nuorille luontainen samaistumisen kohde, joten ryhmän avulla työskentely on perusteltua erityisesti sellaisten tyttöjen ja poikien kanssa, joiden elämänhallinnan tunne on syystä tai toisesta heikentynyt.

Nuorten kanssa toimittaessa on pitkälti tarkasteltava nuorten kanssa toimivien aikuisten arvoja ja asenteita.

Lähteet

Tekstin pohjana on käytetty seuraavaa artikkelia:

Varpu Punnonen (2007): Sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76.

Muut lähteet

Kouluterveyskysely (2006)
<http://info.stakes.fi/kouluterveyskysely/FI/index.htm> (Viitattu 29.3.2007)

Lahelma, Elina (2003) Koulutusteiden risteysasemilla: pysyvyyksiä ja muutoksia nuorten suunnitelmissa. Kasvatus 34 (3) 230–242.

Lahelma, Elina (2005) Kaverisuhteiden merkitys koulussa. Teoksessa Eija Leinonen (toim.) opetuksen ja ohjauksen tasa-arvoiset käytännöt – sukupuolen huomioiva opas kasvatuksen arkeen. Oulu: Oulun yliopisto.
http://www.kajaaninyliopistokeskus.oulu.fi/proj/womenit/opetuksenjaohjauksen_tasaarvoisetkaytannot.pdf. (Viitattu 23.3.2007)

Punnonen, Varpu (2005). Sinuksi-projektin väliraportti 2004. Helsinki: Setlementtinuorten liitto ry.

Punnonen, Varpu (2006). Sinuksi-projektin väliraportti 2005. Helsinki: Setlementtinuorten liitto ry.

7.2. Fredi – pojat, tasa-arvo ja ihmisoikeudet

Saija Holm

Kesäkuun alussa julkaistaan tasa-arvoon ja ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä poikien ja miesten näkökulmista tarkasteleva Fredi-pojat, tasa-arvo ja ihmisoikeudet-opetusmateriaali. Fredi on toteutettu Setlementtinuorten liiton koordinoimassa Poikien maailma-hankkeessa.

Sukupuolisensitiivisen tasa-arvo- ja ihmisoikeuskasvatustyön tavoitteena ei ole erotella poikia ja tyttöjä tai jakaa kaikille kuuluvia ihmisoikeuksia ”sinun ja minun” erillisiin tai vastakkaisiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Tavoitteena on saada kaikki osallistumaan tasa-arvoisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan rakentamiseen.

Fredi-opetusmateriaali on suunnattu lähinnä peruskoulun yläluokkien ja lukioiden opettajille, nuoriso-ohjaajille ja muille nuorten parissa työtä tekeville, mutta se tarjoaa kaikille tasa-arvosta ja ihmisoikeuksista kiinnostuneille tilaisuuden kurkistaa poikien maailmaan.

”Kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan. Heille on annettu järki ja omatunto, ja heidän on toimittava toisiaan kohtaan veljeyden hengessä.”

YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, 1. artikla

Ihmisyyden kunnioitus, henkilöiden keskinäinen tasa-arvoisuus ja syrjinnän vastustaminen ovat ihmisoikeuksien keskeisimpiä periaatteita. Ihmisoikeuksien tavoitteena on turvata jokaiselle ihmisarvoinen elämä.

Tasa-arvosta ja ihmisoikeuksista on tavallisesti puhuttu tyttöjen ja naisten näkökulmasta. Syy on selvä: tyttöjen ja naisten yhteiskunnallinen asema on perinteisesti ollut heikko. Kuitenkin myös miesten osallistuminen tasa-arvotyöhön on tärkeää. Tasa-arvoinen ja ihmisoikeuksia kunnioittava yhteiskunta tarjoaa kaikille jäsenilleen yhtäläiset edellytykset elää ja toteuttaa itseään. Tällaisen yhteiskunnan rakentaminen on kaikkien asia ja kaikille kuuluva etuoikeus.

Poikien maailma-hanke sai alkunsa vuonna 2004. Tuolloin ilmestyi *Friidu – tyttöjen ja naisten ihmisoikeudet*-opetusmateriaali. *Friidun* tekijät totesivat, että myös poikien ja nuorten miesten näkökulmat huomioivaa ihmisoikeus- ja tasa-arvokasvatusmateriaalia tarvitaan. Jo ennen hankkeen rahoituspäätöstä tekijäjoukko ryhtyi suunnittelemaan globaalin tasa-arvo- ja ihmisoikeuskasvatusmateriaalin tuottamista.

Poikia, tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia pohtivalle aineistolle annettiin jo sen alkumetreillä nimeksi *Fredi*. *Fredin* ja *Friidun* tavoitteina ei ole erotella poikia ja tyttöjä tai jakaa kaikille kuuluvia ihmisoikeuksia ”sinun ja minun” erillisiin tai vastakkaisiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Materiaalien tavoitteena on saada kaikki osallistumaan tasa-arvoisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan rakentamiseen.

Tasa-arvosta puhuttaessa päädytään usein korostamaan yhden sukupuolen näkökulmaa tai häivyttämään sukupuolten välisiä eroja siinä määrin, että lopulta koko sukupuolen kysymys kadotetaan. Sukupuolisensitiivisen työn lähtökohtana on erilaisuuden tunnistaminen asettamatta eroja arvojärjestykseen. Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö pyrkii poikien ja tyttöjen erityistarpeiden ja ongelmien tunnistamiseen. Erityistarpeiden ja ongelmien tunnistaminen mahdollistaa nuorten yksilöllisyyttä voimaannuttavan tukemisen.

Viime vuosina tasa-arvotyössä on alettu kiinnittää enenevässä määrin huomiota poikien ja miesten asemaan. Globaalilla tasolla konkreettisia osoituksia tästä ovat YK:n naisten asema-toimikunnan (CSW) päätöslauselma vuodelta 2004 ja Euroopan neuvoston laatima tasa-arvon tiekartta vuosille 2006–2010. Molemmissa dokumenteissa painotetaan miesten osallistumisen merkitystä sukupuolten välisen tasa-arvon tavoittelussa. Kansallisella tasolla tasa-arvolaki on turvannut sukupuolten välistä tasa-arvoa Suomessa jo kahdenkymmenen vuoden ajan.

Miesten tasa-arvokeskusteluun osallistumisen on oltava muutakin kuin miesten ongelmien esiintuomista. Mieheyttä on tarkasteltava kriittisesti ja huomioitava myös se tosiseikka, että miehet eivät ole yhtenäinen, homogeeninen ryhmä. Perinteisesti mieheyden normina on pidetty valkoihoista, heteroseksuaalista, keskiluokkaista, tervettä, työssäkäyvää ja perheellistä miestä. Normi jättää ulkopuolelleen hyvin suuren joukon miehiä. *Fredin* tavoitteena onkin poikana ja miehenä olemisen moninaisuuden näkyväksi tekeminen ja sitä kautta kaikenlaisten poikien voimaannuttaminen.

Fredin lähtökohtana on käsitys ihmisestä sukupuolisena ja seksuaalisena olentona. Sukupuoli ei ole pelkkää biologiaa, vaan sosiaalisesti rakentuva konstruktio. Siihen vaikuttavat aika jota elämme, kulttuuri jossa kasvamme ja solmimamme sosiaaliset vuorovaikutussuhteet toisiinsa.

Syntymästä lähtien yhteiskunnissa korostetaan sukupuolten välisiä eroja. Tämä näkyy päiväkodeissa, kouluissa, harrastusvalinnoissa, mediassa ja myöhemmin myös koulutus- ja työuralla valikoitumisessa. Tasa-arvon mallimaana pidettyä Suomea onkin esimerkiksi EU:n taholta kehoitettu toimiin työelämän segregaaation purkamiseksi. Stereotyyppisten sukupuolirooliodotusten ohjaavuus on rajoittavaa ja kahlitsee ihmisten todellista potentiaalia.

Stereotyypioiden paljastaminen on ensimmäinen askel matkalla sukupuoliroolien purkamiseen. Paljastamalla mieheyden rajojen ahtaus ja keinotekoisuus voimaannutetaan nuoria toimimaan toisin. Jokaisella tulisi olla oikeus ja velvollisuus toimia omien kykyjensä ja kiinnostustensa pohjalta.

Perinteisesti pojille on sallittu tyttöjä aggressiivisempi käytös ja heitä on kannustettu kilpailullisuuteen, fyysisyyteen ja toiminnallisuuteen. Sen sijaan feminiinisinä pidetyt ominaisuudet on opetettu kätkemään tai tu-

kahduttamaan. Esimerkiksi tunteiden tunnistaminen, nimeäminen ja ilmaiseminen ovat ominaisuuksia, joiden harjoittamiseen poikia ei perinteisesti ole kannustettu. Nykyisen kaltaisissa yhteiskunnissa, joissa tunteälyllä ja sosiaalisilla taidoilla on entistä suurempi merkitys, tunteiden tunnistaminen ja niiden ilmaisu ovat tärkeitä taitoja kaikille ihmisille.

Fredi-opetusmateriaalissa lähdetään liikkeelle ajatuksesta, että itsensä tunteva, itseään arvostava ja omia oikeuksiaan kunnioittava ihminen kykenee tuntemaan empatiaa ja kunnioittamaan myös muiden ihmisten oikeuksia. *Fredin* tarinoiden, tilastojen ja harjoitusten avulla pyritään yhtäältä konkretisoimaan median läpäisemän maailman pienuus ja toisaalta näillä pienillä kurkistuksilla toisenlaiseen maailmaan tavoitellaan nuoren empatiakyvyn vahvistamista ja tasa-arvoisemman maailman luomista. Opetusmateriaali on suunnattu lähinnä peruskoulun yläluokkien ja lukioiden opettajille, nuoriso-ohjaajille ja muille nuorten parissa työskenteleville, mutta se tarjoaa kaikille tasa-arvosta ja ihmisoikeuksista kiinnostuneille tilaisuuden kurkistaa poikien maailmaan.

Yhdenvertaisuuteen tähtäävä työ ei paranna ainoastaan erilaisten vähemmistöryhmien tai naisten asemaa, vaan se hyödyttää myös poikia ja miehiä. Poikien ja miesten hyväksi tehtävässä sukupuolisensitiivisessä tasa-arvo- ja ihmisoikeuskasvatustyössä ensisijaisina hyötyjinä ovat pojat ja miehet itse, mutta työ hyödyttää myös tyttöjä ja naisia. Tasa-arvo tarvitsee kaikkia ja kaikki tarvitsevat tasa-arvoa.

7.3. Teemaryhmän raportti

Päivi Ojanperä

Varpu Punnonen Setlementtinuorten liitosta esitteli Sinuksi-hanketta, jonka tarkoituksena on levittää sukupuolisensitiivistä työskentelytapaa. Hankkeessa pyritään nostamaan sukupuoleen liittyviä stereotypioita esiin ja synnyttämään niistä keskustelua, jotta stereotypiat eivät ohjaisi nuorten kanssa työskentelevien aikuisten työtä. Hankkeessa on pohdittu, mitä sukupuolisokeat käytännöt merkitsevät tukea tarvitsevan tytön tai pojan kannalta ja mitä seuraa, jos kaikkia kohdellaan samalla tavalla. Sinuksi-hanke on alueellinen hanke, jossa on otettu myös alueelliset erityiskysymykset huomioon. Saija Holm Setlementtinuorten liitosta esitteli sukupuolisensitiivisen kasvatuksen ja ohjauksen tueksi on saatavaa oppimateriaalia ja Fredi-hanketta. Toukokuussa ilmestyy poikien kanssa työskenteleville suunnattu poikien ihmisoikeus- ja tasa-arvo-oppimateriaali Fredi. Vastaava tyttöjen ihmisoikeus- ja tasa-arvo-oppimateriaali Friidu julkaistiin vuonna 2004 Oppimateriaaleissa on lähtökohtana sukupuolisensitiivisyys, joka pohjautuu erityisyyden huomioimiseen, ihmisten moninaisuuden korostamiseen ja erilaisuuden tasaveroisen arvostamiseen. Ihmisoikeus- ja tasa-arvokasvatuksen taustalla on ajatus siitä, että ainoastaan ihminen, joka arvostaa itseään, pystyy arvostamaan muiden oikeuksia.

Oppimateriaalin tuottaneiden tahojen tavoitteena on tyttöjen ja poikien voimaannuttaminen sukupuolisensitiivisen kasvatuksen avulla.

Alustusten jälkeen työryhmä keskusteli sukupuolisensitiivisen ohjauksesta ja sen merkityksestä. Työryhmän keskustelu oli hyvin aktiivista ja innostunutta. Erityisesti työryhmässä pohdittiin sitä, miten sukupuolisensitiivisyys voitaisiin yhdistää oman ammattialan substanssiin. Näkökulman yhdistäminen omaan työhön nähtiin erittäin tärkeänä mutta samalla hyvin haastavana. Keskustelussa pohdittiin monipuolisesti sukupuolisensitiivisen ohjauksen mahdollisuuksia mm. terapiatyön, taidekasvatuksen ja sosiaalityön näkökulmista. Työryhmän jäsenet olivat yhtä mieltä siitä, että sukupuolisensitiivisestä ohjauksesta ja hyvistä käytännöistä olisi tarjottava lisää koulutusta ja tiedotettava laajasti kaikille nuorten kanssa työskenteleville. Työryhmässä ilmaistiin huoli siitä, miten sukupuolisensitiivisyysnäkökulma tavoittaisi esimerkiksi opettajat ja lastenlääkärit.

Keskustelussa todettiin, että on tärkeää nostaa yksilö näkyviin ja tunnistaa sukupuolen moninaisuus, jotta kaikkia tyttöjä ja kaikkia poikia ei oleteta samanlaisiksi keskenään eikä heitä kohdella samalla tavalla. Työryhmä piti erityisen tärkeänä monipuolisten mahdollisuuksien tarjoamista tytöille ja pojille, jotta he voivat valita mitä haluavat. Omien stereotyyppien tiedostaminen nähtiin ensiarvoisen tärkeänä, jotta stereotyyppit eivät ohjaisi omaa työtä. Työryhmä korosti, että on tärkeää nähdä myös miehet ja pojat sukupuolena ja tunnistaa miesten ja poikien erityistarpeet.

Työryhmän jäsenet laativat pienryhmissä viisi ohjetta hyvälle työntekijälle sukupuolisensitiivisestä työtavasta. Pienryhmien esityksistä on tiivistetty seuraava

Hyvän ohjaajan huoneentaulu

- 1) ole aikuinen – kasvata ensin itsesi
- 2) tunnista sukupuolen merkitys
- 3) näe yksilö sukupuolen takaa
- 4) tiedosta omat stereotypiasi ja kyseenalaista myös muiden stereotyyppistä ajattelua
- 5) tarjoa mahdollisuuksia rajojen rikkomiseen ja riko itsekin rajoja

8. Teemaryhmä 3: Etnisen moninaisuuden huomioiminen

Puheenjohtaja ja alustaja:

Johtava konsultti *Soledad Piñero Misa*, Amartya Norden

8.1. Teemaryhmän raportti

Maria Forslund

Kolmannen työryhmän tarkoituksena oli lisätä tietoa siitä, minkälainen yhteys identiteeteillä ja ennakkoluuloilla on syrjintään, kuinka rajat ylittävä näkökulma vaikuttaa tasa-arvotyöhön ja kuinka tärkeää on päivittää pohjoismaista identiteettiämme, jotta voisimme paremmin kohdata sen nykytodellisuuden, jossa elämme.

Kolmannen työryhmän työmenetelmänä oli vuorovaikutus, jossa johtaja veti muutamia kokemuksiin perustuvia harjoituksia, joita sitten täydennettiin teorialiedoilla ja yhteisellä teemaan liittyvällä pohdinnalla. Se että moninaisuuden ja tasa-arvon suhdetta pidetään usein vaikeana, ja siitä tehdään hankala kysymys, johtuu siitä, että sitä ei pidetä niin kovin tärkeänä. Vuorovaikutusharjoitusten päämääränä oli, että kaikkien tulisi oppia elämään niin kuin itse opettavat. Heidän tulisi myös ottaa nämä periaatteet käyttöön todellisessa elämässä.

Ensimmäinen harjoitus koostui itseä koskevasta palapelistä, jossa kukin osaanottaja pohti omaa identiteettiään ja ennakkoluulojaan sekä sitä, minkälainen yhteys niillä on syrjintään. Asian ydin oli, että ihminen on kuin palapeli, ja vasta kun se on koottu, tulee kuva näkyviin ja jonkun ihmisen voi tunnistaa. Kun hyväksytään, että kaikilla meillä on useita erilaisia identiteettejä, voidaan myös havaita, että sekä pohjoismaiset maahanmuuttajat että perinteiset ”pohjoismaalaiset” ovat paitsi erilaisia, mutta myös monin tavoin samanlaisia. Jos kiinnitetään huomiota vain eroihin, pidetään yllä tiettyä painetta vähemmistöryhmiä kohtaan.

Toisessa vuorovaikutusharjoituksessa keskusteltiin erilaisista ennakkoluulojen kehyksistä, jotka määriteltiin virheellisiksi käsityksiksi asioiden tilasta. Harjoituksessa käytettiin esimerkkeinä homoseksuaaleja, suomenruotsalaisia, maahanmuuttajia, poliitikkoja, muslimeja ja blondeja. Poliitikkoa pidetään usein keski-ikäisenä miehenä, joka ei anna kysymyksiin suoria vastauksia ja joka ei ole aito; henkilö johon ei voi luottaa. Muslimeja taas pidetään hyvin uskonnollisina, jotenkin erilaisina, ja heidät yhdistetään usein arabeihin ja huntuihin. Tämä sai ryhmän käsittämään, että on sekä positiivisia että negatiivisia arvoja, jotka vaikuttavat

asenteisiimme. Kukaan ei ole ennakkoluuloista vapaa, mutta ne ilmenevät eri tavoin. Ne ovat joko avoimia tai piilossa, mutta asian ydin on sama.

Sen jälkeen keskusteltiin rajoja ylittävästä näkökulmasta ja siitä kuinka valtarakenteet ja muut keskeiset tekijät vaikuttavat toisiinsa. Sukupuoli, kuten myös yhteiskuntaluokka, etnisyys, seksuaalisuus jne. eivät koskaan esiinny yhdessä, puhtaaksi viljellyssä muodossa. On olemassa eroja eri ryhmien sisällä, mikä vaikuttaa lopputulokseen. On tärkeää olla tietoinen erilaisista keskeisistä tekijöistä, niin ettei pyritäessä sukupuolten väliseen tasa-arvoon kiinnitetä huomiota vain vallitsevaan epätasapainoon, vaan yritetään tutkia myös muita keskeisiä tekijöitä eikä myöskään unohteta muita tärkeitä päämääriä.

Työryhmässä keskusteltiin myös pohjoismaisesta identiteetistä etnisestä näkökulmasta. Etnisen moninaisuuden huomioiminen merkitsee ihmisoikeuksien kunnioittamista. Ryhmässä pohdittiin kysymystä ”mikä tekee minusta pohjoismaalaisen”? Useimmilla ruotsalaisilla on maahanmuuttajatausta, ja useimmat maahanmuuttajat ovat ruotsalaisia. Jos todella haluaa katsoa yleistysten ohi eikä joutua ennakkoluulojen ”uhriksi”, olisi tärkeää olla erottamatta näitä kahta ryhmää.

Ryhmässä keskusteltiin myös demonisoinnista ja oman kulttuurin ihannoinnista verrattuna muuhun, vieraaseen kulttuuriin sekä siitä, kuinka tämä ME-HE-vastakkainasettelu toimii myös toiseen suuntaan. Pohjoismaisen identiteetin uudelleenrakentamisessa ei riitä tietoisuus toisten samanarvoisuudesta, vaan se pitäisi myös saada esiin hyväksymällä toiset. Siitä huolimatta, että samanarvoisuus itsessään on tärkeää, sitä ei saa sotkea toisen hyväksymiseen. Kaikkien yksilöiden yhtäläinen kohtelu, riippumatta esim. sukupuolesta ja kulttuurista, pitää yllä painetta yksilöllisiä eroavaisuuksia kohtaan, jotka ovat itse perusta ihmisen aitoudelle.

9. Teemaryhmä 4: Miten tästä eteenpäin? Politiikkaryhmä

Puheenjohtaja:

Vitbok-työryhmän jäsen *Petra Erkkilä*

Puhujat:

Vanhempi neuvonantaja *Erik Hauglund*, Lapsi- ja tasa-arvo-osasto, Norja

Vitbok-työryhmän koordinaattori *Kristina Arnesen*

9.1. Teemaryhmän raportti

Anders Hulden

Norjan puheenjohtajuuskaudella Pohjoismaiden ministerineuvostossa vuonna 2006 päätettiin keskittyä enemmän tasa-arvokysymyksiin nuorten keskuudessa Pohjoismaissa. Helmikuussa 2006 perustettiin työryhmä, jossa oli nuoria kaikista pohjoismaista ja jonka tehtävänä oli keskustella aiheesta nuoret ja tasa-arvo Valkoisen kirjan pohjalta. Saman vuoden toukokuussa järjestetyssä konferenssissa Tønsbergissä työn tulokset luovutettiin Pohjoismaiden tasa-arvoministereille. Valkoinen kirja, jonka voi lukea osoitteessa www.regeringen.no, ei koske Pohjoismaiden kaikkia nuoria, mutta se nostaa esille kysymyksiä, jotka koetaan erityisen ajankohtaisiksi pohjoismaisten nuorten keskuudessa ja jotka voivat siksi olla asiasta käytävän keskustelun pohjana pohjoismaisen yhteistyön puitteissa. Tavoitteena on, että vuosina 2006–2010 voidaan luoda kattavampi kuva todellisuudesta.

Norjan Perhe- ja tasa-arvoministeriön Erik Hauglandin mukaan on tärkeää, että tasa-arvoajattelu saadaan mukaan jo yhteiskunnan nuorimmaisten parissa tehtävässä työssä. On olemassa vaara, että lapsia katsotaan nykyään vain sukupuolineutraalista näkökulmasta, sen sijaan että heitä pidetään tyttöinä ja poikina. Läpikaupallistunut yhteiskunta auttaa omalta osaltaan luomaan ja lisäämään sukupuolistereotypioita enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Siksi on tärkeää, että päiväkotien ja koulujen henkilökuntaa sekä perus- että jatkokoulutetaan sukupuolitietoisiksi, jotta he voivat soveltaa tasa-arvonäkökulmaa kohdatessaan lapsia ja nuoria opetustyössään. Muuten on vaarana, että taas yksi sukupolvi johdetaan sukupuoliansaan. On erityisen tärkeää tähdentää sitä, että tasa-arvotyö ei ole mikään tyttöjen juttu ja että pojat eivät tassä suhteessa ole ”toivottomia” tai vastuusta vapaita. Emme pääse eteenpäin, ennen kuin olemme tajunneet, että molempien sukupuolten pitää olla mukana muutoksen aikaansaamiseksi.

Uusi ja keskeinen keino nuorten parissa tehtävässä työssä Norjassa on webportaali www.ung.no, jota on tämän vuoden aikana laajennettu osastolla, joka työskentelee sukupuolta ja sukupuolten välistä suhdetta käsittelevien kysymysten parissa. Kristin Arnesen, joka myös työskentelee Perhe- ja tasa-arvoministeriössä ja joka aiemmin toimi Valkoisen kirjan toimittajana, kirjoittaa artikkeleita erilaisista ajankohtaisista teemoista. Artikkelit pohjautuvat kokemuksiin, joita hän on saanut kohdatessaan lapsia ja nuoria ympäri Norjaa. Artikkelit julkaistaan edellämämainitussa webosoitteessa, ja nuorilla, jotka käyvät näillä sivustoilla, on mahdollisuus jatkaa keskustelua keskenään esille otetuista kysymyksistä. Artikkelit ja keskustelut ovat herättäneet suurta mielenkiintoa, ja siksi olisi varmaankin hyödyllistä saada vastaava konsepti käyttöön myös muissa pohjoismaissa. Koska lasketaan, että 90 %:lla norjalaisista nuorista on käytettävissään internet ja koska he käyttävät paljon aikaa tietokoneen ääressä, ovat nämä sivustot tehokas tapa saavuttaa toivottu kohderyhmä, 14–20-vuotiaat nuoret. Sivustoilla on nykyään noin 170.000 kävijää kuukaudessa.

Marita Karvinen, Seksuaalinen tasavertaisuus Seta ry:n koulutussuunnittelija, piti tärkeänä, että tulevassa keskustelussa nuorista ja sukupuolesta sovelletaan laajennettua sukupuolikäsitettä, sen sijaan että rajoitutaan perinteiseen jakoon tyttöihin ja poikiin enemmän tai vähemmän homogeenisena ryhmänä lapsia ja nuoria. Monissa keskusteluissa on taipumus vähätellä tätä asiaa viitaten siihen, että ”väliinputoajia on kuitenkin niin vähän”. Laajennettu sukupuolikäsitys ei hyödytä vain tätä vähemmistöryhmää, joka koostuu nuorista transsukupuolisista henkilöistä vaan kaikkia riippumatta sukupuoli-identiteetistä. Tasa-arvotyö tarkoittaa myös, että saadaan tilaa ymmärtää ja myöntää myös oma naisellinen puolensa, ja päinvastoin, joka edelleen on usein tabukäsitys ja johon suhtaudutaan epäluuloisesti.

Keskeisiä teemoja, joita dokumentoitiin Valkoisessa kirjassa, olivat asennemuutos ja huomion kiinnittäminen median rooliin sukupuolistereotyypioiden luonnissa. Työryhmä totesi jossain määrin erimielisenä, että nuorilla ei nykyään ole tarpeeksi työkaluja, jotta he voisivat kasvaa mediakriittisiksi kansalaisiksi, joilla on kyky tulkita sisältö ja vaikutus siinä kuvakielessä, jonka kohteeksi *julkisen tilan pornografisointi* päivittäin joutuu. Vaikka sekä mediakritiikki että kuvakielen tulkitseminen ovat koulujen opetusohjelmissa, ei vaikuta siltä, että opettajilla on tarpeeksi asiantietoa, jotta he voisivat ottaa esille nämä asiat opetuksessaan välttämättömällä tavalla. Sivustot kuten www.deiligst.no ja www.snyggastnaken.se ovat jokapäiväistä ruokaa monille Pohjoismaiden nuorille, mutta usein täysin vieraita aikuisille. Siitä huolimatta, että ne voidaan käsitellä erittäin ristiriitaisiksi, voisivat ne myös toimia työkaluna ja keskustelun pohjana kouluopetuksessa, koska ne monien mielestä ovat konkreettinen, todellinen esimerkki arvojaluvasta tekijästä. Koulut ovat nykyään opetusohjelmien ylikuormittamia, mutta työryhmä painotti kui-

tenkin sitä, että sukupuolinäkökulma täytyy integroida opetukseen ja toivoi, että kysymys saisi huomiota Pohjoismaisessa koulutuskomiteassa.

Työryhmä painotti median vastuuta, kun on kyse sekä julkisen tilan pornografisoinnista että sukupuolistereotyyppien luomisesta, mutta oli enimmäkseen pessimistinen sen suhteen, että muutosta olisi odotettavissa siltä taholta – media seuraa markkinoiden kovia toimintaehtoja. Norjalla ja Islannilla on selvä lainsäädäntö sukupuolisyryntää sisältävää mainontaa vastaan. Ruotsissa sukupuolisyryntää sisältävästä mainoksesta tehdään ilmoitus ERK:lle (Elinkeinoelämän eettinen neuvosto sukupuolisyryntää sisältävää mainontaa vastaan) ja vastaavia organisaatioita on myös muissa pohjoismaissa – mutta kun otetaan huomioon päivittäin tuotettavien mainoskuvien valtava määrä, ja joista hyvällä syyllä voisi antaa langettavan lausunnon sallittujen rajojen ylittämisen takia, on tehtyjen ilmoitusten lukumäärä vuositason hämmästyttävän pieni. Sen sijaan että oltaisiin lisätty piiskan käyttöä, pohti työryhmä ajatusta kuinka kannustaa sukupuolinäkökulmasta katsottuna eettisempään mainontaan julistamalla mediaopiskelijoiden kesken ideakilpailun ”uusia ajatuksia tuottavasta sukupuolisensitiivisestä mainonnasta”, joka kyseenalaistaa sukupuolistereotypiat. Toinen idea oli perustaa pohjoismainen palkinto, joka annettaisiin vuosittain yritykselle, joka mainonnallaan osaltaan vaikuttaa vivahteikkaamman käsityksen luomiseen sukupuolista ja niiden keskinäisestä suhteesta.

Konkreettisia ehdotuksia tulevalle työlle

Pohjoismaisen koulutuskomitean tulee pohtia, kuinka sukupuolinäkökulma ja tasa-arvokysymykset voitaisiin paremmin integroida osaksi pohjoismaista peruskoulutusta ja korkeakoulujen mediakoulutusta.

Pohjoismaiden neuvosto voi julistaa kilpailun sukupuolisensitiivisen mainosfilmin tekemisestä pohjoismaisten mediaopiskelijoiden kesken.

Pohjoismaiden neuvosto voi perustaa pohjoismaisen tasa-arvopalkinnon, joka jaettaisiin vuosittain yritykselle, joka kyseisen vuoden aikana on merkittäväällä tavalla osoittanut uudenlaista ajattelutapaa sukupuolten ja sukupuolten välisen suhteen visualisoinnissa.

Muiden pohjoismaiden pitää Norjan tapaan pyrkiä perustamaan nettiin kansallisia nuorisoportaleja, joissa on helposti saatavilla olevaa tietoa ja mahdollisuus vuorovaikutteiseen keskusteluun sukupuoliasioista.

Tulevassa pohjoismaisessa nuoriso-, sukupuoli- ja tasa-arvokeskustelussa tulee soveltaa laajaa sukupuolikäsitetä eikä rajoittaa kategoriseen ja toisensa poissulkevaan jakoon tyttöihin ja poikiin sekä naisiin ja miehiin.

Muita ajatuksia

Tarvitaan nuorisolehtiä, joiden lähtökohtana eivät ole stereotyyppiset käsitykset tytöistä ja pojista ja naisista ja miehistä; näiden lehtien kohde-ryhmänä ovat molemmat sukupuolet, ja niiden sisältö ja niissä käytävä keskustelu vastaavat todellisuudessa esiintyvää moninaisuutta eikä ihanteellistettuja sukupuolistereotypioita.

Mainonnan ja sukupuolisyrynnän suhteen on hyvä yhdistelmä ”häpäistä rikolliset” ja ”kannustaa uudella tavalla ajattelijoita” – käyttää sekä piiskaa että porkkanaa. Pitää kuitenkin muistaa, että negatiiviset vahvistukset voivat myös vaikuttaa tarkoitustaan vastaan ja toimia ilmais-mainontana yrityksille ja tuotteille, joiden markkinointia on kritisoitu.

Kun päättäjät kuuntelevat nuoria, heidän ei tule rajoittua kalastelemaan liikuttavia todistuksia ja kertomuksia todellisesta elämästä. Nuoret pystyvät myös keskustelemaan rakenteellisista muutoksista, ja monet nuorten ehdotukset on mahdollisia toteuttaa tai selvittää, vaikka ne kyynisestä aikuisnäkökulmasta näyttävätkin ongelmallisilta.

10. Näin se tehdään – tuloksellisen viestinnän suunnittelu

Taina Marjanen

Yhteiskunnallinen viestintä on ihmisten asenteisiin ja toimintatapoihin vaikuttamista. Hyvin suunniteltu viestintä herättää aitoja tunteita ja ajatuksia, puhuttelee oikeita ihmisiä, on totuudenmukaista ja tuottaa halutun tuloksen.

Tuloksellinen viestintä lähtee perusteellisesta suunnittelusta. Viestintää tehdään siksi, että sillä saavutetaan tietty mitattavissa oleva tavoite. Viestinnän suunnittelua varten pitää määrittää viesti, tavoitteet ja kohderyhmä. Nämä määrittävät viestinnän keinot käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Viestin tulee olla tarkasti rajattu. Viestinnälle pitää määritellä kohderyhmä ja kohderyhmä pitää tuntea arvoja ja asenteita myöden. Viesti ja kohderyhmä määrittävät viestinnän tyylin ja sävyn. Muita kuin kohderyhmää ei pidä pyrkiä miellyttämään. Medioiden käyttö pitää suunnitella kohderyhmä huomioiden. Viestinnän arvioinnin pitää perustua asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Ollakseen tuloksellista viestinnällä pitää olla huomioarvoa.

Yhteiskunnallinen viestintä on ihmisten asenteisiin ja toimintatapoihin vaikuttamista. Mainostoimisto Toukokuu on erikoistunut suunnittelemaan ja toteuttamaan pelkästään yhteiskunnallista viestintää.

Teesini hyvästä viestinnästä ovat seuraavat:

Hyvin suunniteltu viestintä herättää aitoja tunteita ja ajatuksia.

Hyvin toteutettu viestintä puhuttelee oikeita ihmisiä.

Hyvin suunniteltu ja toteutettu viestintä puhuu totta ja tuottaa halutun tuloksen.

Tuloksellisen viestinnän pohjana on aina perusteellinen suunnittelu, jossa asiakas on tiiviisti mukana. Itse aloitan projektini työpajalla yhdessä asiakkaan kanssa. Työpajassa määritellään viestinnän tavoitteet, resurssit ja strategiat; viestinnän onnistumista kuvaavat mittarit sekä viestinnän taustalla olevat arvot ja viestinnän perustana olevan peruslupauksen.

Viesti

Ensimmäinen vaihe viestinnän suunnittelussa on viestin määrittely. On mahdotonta suunnitella hyvää ja tuloksellista viestintää, jollei ole määritellyt viestinsä sisältöä tarkasti. Viesti pitää myös rajata, koska kaikkea ei voi kertoa kerralla. Mitä enemmän teemoja viestintään yritetään sisällyt-

tää, sitä sekavampi ja vesittyneempi lopullinen viesti on. Nyrkkisääntönä on, että yhdessä kampanjassa voi olla vain yksi viesti.

Tavoitteet

Viestintää ei pidä tehdä viestinnän itsensä takia, vaan siksi, että viestinnällä on jokin *tavoite*. Tämä tavoite voi olla esimerkiksi varojen keruu, asennemuutos, tunnettuuden lisääminen tai myynnin kasvu. Päätaavoitteen lisäksi voidaan asettaa alataavoitteita, kuten esimerkiksi tietoisuuden lisääminen jostain aiheesta.

Tavoite määrittelee sen, kenelle ja miten viestitään, eli se määrittelee viestinnän *kohderyhmän* ja *keinot*. Tavoite pitää pyrkiä määrittelemään myös kvantitatiivisin määrein, jotta tavoitteen saavuttamista ja viestinnän onnistumista voidaan mitata.

Käytännössä tavoitteen asettaminen tehdään strategisessa vaiheessa suunnittelua, joko asiakkaan toimesta tai yhteistyössä viestintää suunnittelevan toimiston kanssa.

Pääkohderyhmän määrittely

Yleinen virhe on yrittää kohdistaa viesti kaikille, jolloin sitä ei kohdisteta kenellekään. Onnistuneelle viestinnälle on olennaista, että sille määritellään pääkohderyhmä.

Pääkohderyhmän määrittelyn lisäksi määritellään ne tahot, jotka vaikuttavat pääkohderyhmään. Jos esimerkiksi tavoitellaan yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneita ihmisiä, ovat median edustajat avainasemassa viestin perillemenossa.

Muiden kuin kohderyhmän mielipiteitä viestinnän tehokeinoista tai sävystä ja tyylistä ei juurikaan kannata kuunnella. On luonnollista ja jopa vääjäämätöntä-että keski-ikäinen ei pidä teineille kohdistetusta viestinnästä.

Kohderyhmän profiili

Pääkohderyhmä pitää tuntea: mikä heitä kiinnostaa, motivoi, turhauttaa tai ärsyttää?

Pääkohderyhmän määrittely demografisesti ei riitä. Iän, sukupuolen, asuinpaikan ja ammatin lisäksi pitää tuntea heidän asenne- ja arvomaailmansa.

Viestinnän tyyli ja sävy

Viestinnän tyyli ja sävy määräytyvät viestin ja pääkohderyhmän mukaan. Viestiä määritellessä määritellään myös ne arvot, joita edistetään. Näistä ja pääkohderyhmän arvoista johdetaan viestinnän sävy ja tyyli.

Kohderyhmän media-alttius

Viestinnän tekijän pitää asettautua kohderyhmä saappaisiin ja tietää, milloin ja missä mielentilassa tämä olisi otollisimmillaan kuulemaan viestin. Jos viesti esimerkiksi liittyy olennaisesti kohderyhmän työaikaan, valitaan medioita, jotka liittyvät tähän ympäristöön ja mielentilaan.

Suurin virhe, mitä mediavalintojen suhteen voi tehdä, on ”hirttäytyminen” tiettyyn mediaan etukäteen. Ei kannata päättää, että viestinnässä käytetään lehtimainontaa ja esitteitä, ennen kuin suunnittelu on edes aloitettu. Jokin aivan toinen media saattaakin olla viestin perille menemisen kannalta paljon parempi.

Viestinnän onnistumisen arviointi

Viestintää tulee arvioida sille asetettujen tavoitteiden toteutumisen perusteella, ei subjektiivisten mielipiteiden tai epämääräisen ”tykkäämisen” pohjalta. Jos viestinnälle ei ole asetettu kvantitatiivisesti mitattavia tavoitteita, arvioinnin tekeminen vaikeutuu tai tulee mahdottomaksi.

Lopuksi kannattaa pitää mielessä kaksi perustotuutta viestinnästä:

Jotta viesti voisi mennä perille, se pitää ensin huomata

Nyky-yhteiskunnassa me kaikki joudumme päivittäin tuhansien signaalien kohteeksi, joista suurimman osan aivomme torjuvat. Jotta viesti voisi mennä perille, se pitää esittää riittävän huomiota herättävästi.

Kaikkia ei voi miellyttää.

Kun kumarrat syvään yhtäälle, pyllistät toisaalle. Tätä ei voi välttää, jos tekee kohderyhmään vetoavaa viestintää – aina on niitä, joita sama viestintä sitten ärsyttää. Pyrkiminen kaikkien miellyttämiseen johtaa huomaamattomaan ja yhdentekevään lopputulokseen.

11. Paneelikeskustelu: media ja tasa-arvo

Paneelin puheenjohtaja:

Veronika Honkasalo, Naisasialiitto Unioni

Toimitusjohtaja *Emilia Molin*, Me and You

Opetusneuvos *Pirjo Sinko*, Opetushallitus

Sara Lindquist, Alt är Möjligt –verkosto

Varapuheenjohtaja *Rauna Nerelli*, NORDBUK

11.1. Mainonta, etiikka ja lainsäädäntö

Emilia Molin

Kaikilla mainonnan ja median kanssa työskentelevillä ihmisillä on vastuu välittämistään ihanteista. Vaikka kaikki mainostajat ja mainonnan ostajat eivät olekaan asiasta samaa mieltä. Emilia Molin, itse copywriter, artikkeleiden kirjoittaja ja edustaja ERK:ssa Ruotsissa (Elinkeinoelämän eettinen neuvosto sukupuolisyryntää sisältävää mainontaa vastaan), tietää kuinka vaikeaa voi olla vaikuttaa aloilla, joilla kysymyksiä sukupuolirooleista ja sukupuolesta ei aina pidetä niin tärkeinä. Mutta mainonta-alan koulujen opiskelijoiden keskuudessa näyttää kehitys lupaavalta lainsäädännön ja muuttuneen mielialan suhteen.

Dominic Goldman, menestyvä, amerikkalainen mainosalan ammattilainen selitti viime syksynä Msn:nnän järjestämässäluentotilaisuudessa, että hän ei puuhaile etiikan parissa. Hänen tehtävänsä on, hänen itsensä mukaan, myydä asioita. Jos hän toiminnallaan ärsyttää jotakuta tai luo jotakin vastenmielistä, ei se hänen mielestään ole tärkeää.

En ole samaa mieltä. Sen, joka toimii mainonnan tai kommunikaation alalla, täytyy olla tietoinen niistä käsityksistä ja esikuvista, joita hän luo. Varsinkin kun on kyse sukupuolirooleista.

Olen työskennellyt viimeiset 10 vuotta markkinoinnin ja kommunikaation alalla.

Monta kertaa nuoriso on ollut potentiaalinen kohderyhmä. Koko ajan olen uskonut vahvasti feminismiin ja tasa-arvoon. Koko ajan olen tietänyt, että stereotyyppiset sukupuoliroolit edelleen ohjaavat niin montaa asiaa yhteiskunnassamme.

Kun minulta joitakin vuosia sitten tiedusteltiin, halusinko aloittaa kirjoittaa Cosmopolitanissa, epäröin siksi hyvin paljon. Puolustiko tämä sanomalehti niitä ihanteita, joiden puolesta minä halusin taistella? Ei.

Mutta kumpi ratkaisu on sitten parempi – käyttää hyväkseen palstatilaa ja ottaa riski vaikuttaa vai antaa kynä jonkun sellaisen käsiin, joka ei välitä?

Valitsin ensimmäisen vaihtoehdon (sillä varauksella, etten koskaan tulisi kirjoittamaan siivottomimpia seksiartikkeleita. Olen siihen aivan liian ujo).

Yritin sitten usean vuoden ajan kannustaa Cosmopolitanin lukijoita panostamaan yhtä paljon sisäiseen minäänsä kuin muu lehti halusi heidän panostavan ulkoiseen minäänsä.

Siitä kehittyi useimmiten oikein hyvä yhdistelmä.

Sitä mitä tein siellä, olen myös yrittänyt tehdä mainosalalla. Melko usein ilman suurempaa menestystä, ainakin jos katsoo mainosalaa yleensä.

Mutta jotakin on tapahtumassa. Nykyään mainosalan koulujen opiskelijat ovat paljon enemmän tietoisia asioista kuin ennen. Vaikka useimmissa mainoksissa käytetään edelleen hoikkia, täydellisiä malleja, eivät uudet mainostajat halua käyttää yhtä ukkomaisia ajatuksia. Ollaan väsyttynyt raa-kaan altistumiseen ja rajattomaan pornografian tarjontaan sen kaikissa muodoissa. (Asia on vähän niin kuin Youtubessa, käyttäjien luomilla sivustoilla, joilla pornografia ja seksi ovat kokonaan kielletty. Filmien tekijät käyttävät sen sijaan metaforia ja taiteellista otetta saadakseen aikaan kiihtymistä.).

Etiikka nostetaan esille pohdittavaksi myös mainosten tekijöiden parissa. Keskustellaan sukupuolirooleista, mediakuvista ja ihanteista. Keskustellaan vastuusta ja myös niistä taloudellisista seurauksista, joita seksistinen mainoskampanja tuottaa toimeksiantajalleen.

Se on positiivista. Mutta se ei pelkästään riitä. Siksi on hyvä, että on myös muita tapoja vaikuttaa mielipiteisiin ja osallistua niiden luomiseen, varsinkin yksityishenkilöillä. Elinkeinoelämän eettinen neuvosto sukupuolisyryntää sisältävää mainontaa vastaa (ERK), jossa itse olen mainosalan edustajana, on yksi sellainen tapa.

Ruotsissa on vuodesta 1989 toiminut ERK. Ruotsin elinkeinoelämä perusti neuvoston vuonna 1988 vastustamaan sukupuolisyryntää mainonnassa.

ERK koostuu puheenjohtajasta, varapuheenjohtajasta sekä 15:sta muusta jäsenestä, varajäsenet mukaanlukien. ERK:n pääjäseninä toimivat Ruotsin Ilmoittajat (Sveriges Annonsörer), Ruotsin Mainosalan yhdistys (Sveriges Reklamförbund), Ruotsin Sanomalehtien julkaisijayhdistys (Svenska Tidningsutgivareföreningen), Ruotsin Aikakauslehdet (Sveriges Tidskrifter), Radio-asemien yhdistys (Radioutgivareföreningen), (Ruotsin Filmi-instituutti Media (SF Media), The Swedish Directmarketing Association (SWEDMA), TV 3, TV 4, Kanava 5 (Kanal 5) sekä ulkotilamainostajat (Clear Channel ja JC Decaux).

ERK tutkii kuluttajien, elinkeinonharjoittajien, organisaatioiden, viranomaisten tai kunnallisten elinten tekemiä kirjallisia ilmoituksia. Neu-

vosto voi myös tutkia asioita omasta aloitteesta. Ilmoituksen pitää olla aiheellinen, sen tulee sisältää tietoja mainostoimenpiteen ajasta ja paikasta (lehti-ilmoituksen ollessa kyseessä niin sanomalehden nimi kuin sen julkaisupäivämäärä) sekä mieluiten, jos nämä seikat eivät ole tiedossa, kuka on vastuussa mainostoimenpiteestä.

Mainostoimenpiteiden, joista on tehty ilmoitus, arvioinnissa ERK tukeutuu Kansainvälisen Kauppakamarin (ICC) mainontaa koskeviin perussääntöihin, joissa mm. määrätään, että mainos tulee muotoilla asianmukaisen sosiaalisen vastuun pohjalta. Perussääntöjen artiklan 4, kohdan 1, mukaan mainoksessa ei saa esiintyä esim. sukupuolisyrintää. Sen lisäksi ERK käyttää erityisiä kriteereitä sukupuolisyrintää sisältävän mainonnan määrittelemiseksi:

1. Mainos, joka esittää naiset tai miehet puhtaasti seksiobjekteina, ja joita voidaan pitää loukkaavina (seksistinen mainos).
2. Mainos, joka sisältää vanhentuneen käsityksen sukupuolirooleista ja joka sen kautta esittää naisia tai miehiä halventavalla tavalla (jäljittelevä mainos).
3. Mainos, joka jollain toisella halventavalla tavalla on ilmeisen sukupuolisyrintää edistävä miehiä ja naisia kohtaan.

Neuvoston kannanotto tapahtuu kirjallisen päätöksen kautta. Päätös, joka sisältää elinkeinonharjoittajan tietyn mainostoimenpiteen, jonka on katsottu olevan sukupuolisyrintää edistävä, julkaistaan mm. ilmoittamalla siitä lehdistölle.

Ilmoitusten määrä on joka vuosi suunnilleen yhtä suuri. Lukuunottamatta vuotta 2004, jolloin Dressman, VIA ja Fame Factory aiheuttivat toiminnallaan 200 ilmoitusta.

Vuosi: 2006

Tehdyt ilmoitukset: 324 kpl

Toimenpiteet/kampanjat: 226 kpl

Langettavia lausuntoja: 36

Yhä useammat ilmoitukset koskevat pokerikerhoja ja vastaavia. Internet-mainonnasta tehdyt ilmoitukset lisääntyvät myös.

Vuonna 2007 Jan Fager ERK:sta tulee osallistumaan selvitystyöhön, jonka päämääränä on mahdollisesti ehdottaa mainontaa koskevan lainsäädännön koventamista. Tässä selvityksessä otetaan myös esille uudenlainen mediamaisema, ja mitä uusia toimenpiteitä se aiheuttaa. Selvityksen pitäisi valmistua tämän vuoden joulukuussa.

Tämä yhdessä sukupuolirooleja ja etiikkaa koskevan lisääntyneen kiinnostuksen ja keskustelun kanssa yhteiskunnassa yleensä ja erityisillä aloilla ennustaa positiivista kehitystä mainostajien, mainosten ostajien ja vastaanottajien keskuudessa.

Yhteenveto

Kaikilla ihmisillä, jotka työskentelevät median ja mainonnan parissa, on vastuu niistä ihanteista, joita he levittävät. Vaikka kaikki mainostajat ja kaikki ostajat eivät olekaan samaa mieltä. Emilia Molin, itse copywriter, mediakirjoittaja ja ERK:n edustaja, tietää kuinka vaikeaa voi olla vaikuttaa alalla, jossa kysymystä sukupuolirooleista ja sukupuolesta ei aina pidetä kovinkaan tärkeänä. Mutta kehitys näyttää kuitenkin lupaavalta, kun puhutaan lainsäädännöstä ja mainosalan koulujen opiskelijoiden muuttuneista asenteista.

11.2. Vastavaikutuksesta vaikuttamiseen – mediakritiikin metodeja ja strategioita sukupuolinäkökulmasta katsottuna

Sara Lindquist

”Kaikki on Mahdollista”-projekti käynnistyi vuonna 1992 reaktiona naisten yhdenmukaistavalle kuvaamiselle massamedioissa. On kysymys vallasta ja demokratiasta, kuka saa olla esillä ja kuka saa lausua mielipiteitään. Jos medioita pidetään yhteiskunnan eri sidosryhmien areenana, on tärkeää, että muutkin kuin perinteiset eliittiryhmät pääsevät kertomaan mielipiteensä. ”Kaikki on Mahdollista” on kehittynyt toimintaryhmästä koulutusorganisaatioksi, joka vaikuttaa seminaareissa, workshoppeissa ja keskusteluissa sekä luentotilaisuuksissa. Meitä käytetään paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.

Media watch

Kaikki on Mahdollista (Allt är Möjligt: lyhenne AäM; kääntäjä) sai alkunsa vuonna 1992 reaktiona massamedioiden stereotyyppiselle naiskuvalle. On kyse vallasta ja demokratiasta, kun päätetään kuka saa olla näkyvillä ja sanoa mielipiteensä. Jos pidämme mediaa areenana erilaisten etujen ajamiseksi yhteiskunnassa, on tärkeää, ettei vain perinteisillä eliittiryhmillä ole mahdollisuutta käyttää mediaa. Kun aloitimme toimintamme vuonna 1992, olimme ennen kaikkea kriittisiä sitä hoikkuusihannetta kohtaan, jota media levitti siitä huolimatta, että syömishäiriöt olivat (ovat) suuri ongelma. Olimme myös huolissamme lisääntyvästä seksuaalisoinnista ja naisen kehon brutalisoinnista. Ryhmän koostui noin kymmenestä naisesta, ja heitä on tänään suunnilleen yhtä monta. AäM:llä on nelisenkymmentä tukijäsentä molemmista sukupuolista.

Ensimmäinen ajatuksemme oli työskennellä siviivilitottelemattomuuden ja suoran toiminnan keinoin. Aloitimme liimaamalla omia iskulauseitamme H&M:n alusvaatemainosten päälle yrityksen joidenkin kampanjoiden aikana. H&M on suuri muotikonserni, joka ensimmäisenä Ruotsissa näytti seksualisoituja naisten kuvia suurkoossa kaupungilla.

Toimiamme voidaan kutsua nimellä ”adbusting”, mutta yritys kutsui niitä sabotaasiksi. Ruotsin lain mukaan on kiellettyä tehdä jotakin julkisille mainostauluille. Vähän ajan kuluttua jätimme tämän tyyppiset teot, koska sanomamme ei tavoittanut ihmisiä. Monet eivät ymmärtäneet, miksi olimme kriittisiä kuvia kohtaan.

Saimme useita erilaisia reaktioita, kun aloitimme toimintamme. Jotkut olivat innostuneita, varsinkin nuoret tytöt. Toiset reaktiot taas olivat negatiivisia. Meidät ja meidän mielipiteemme tehtiin naurunalaisiksi, ja meidän väitettiin olevan aggressiivisia, militantteja ja miestenvihaajia. Osa naisasialiikkeestä ei huomioinut meitä erityisen paljon, päinvastoin oltiin sitä mieltä, että tämä ei ollut mikään erityisen tärkeä naisasiakysymys. Mediat eivät aluksi olleet kiinnostuneet.

Mutta suunnilleen samaan aikaan saapui Ruotsiin kolmannen polven feminismi: Susan Faludin ”Backlash” ja Naomi Wolfin ”Kauneusmyytti”. Täällä koti-Ruotsissa Åsa Crona kirjoitti ”Peilin takana” ja ”Kopioiden kapina”. Näin meille avautui mahdollisuus toimia.

Olimme myös erittäin tyytyväisiä, kun saimme sanoa sanottavamme. Olimme ottaneet ensimmäiset askeleet itsenäiseen tapaan suhtautua medioiden naiskuvaan.

Sukupuolipoliittiset lähtökohdat

AäM on osa kansainvälistä, mediakriittistä liikettä, joka yhdistää mediavallan demokratiaan ja ihmisoikeuksiin. Poliittisella tasolla YK ja EU ovat 1980-luvulta lähtien tehneet työtä sen suhteen, miten naiset ovat mediassa esillä. YK:n naiskonferenssissa Pekingissä vuonna 1995 määriteltiin media yhtenä 12:sta pääalueesta naisten oikeuksien työskentelemisen puolesta.

EU-komission *Tasa-arvon reunaehtostrategiassa* vuosille 2001–2005, on ”Sukupuoliroolit ja stereotyyppi” yksi viidestä pääalueesta. Sukupuoliasiat ja tasa-arvo voivat yhä ärsyttää joitakin henkilöitä – varsinkin nuoria. Meidän näkökulmastamme katsottuna mediat kasvattavat uudenlaista epätasa-arvoa. Käyttämällä kohtuuttoman paljon seksuaalisuutta, kehoa ja ulkonäköä mediat tekevät pornografisoinnin normaalksi. Se että sukupuolivaltajärjestys luodaan mediassa joka päivä uudelleen taistelee ruotsalaista tasa-arvoideologiaa vastaan, ja estää pyrkimyksiä päästä ei-seksistiseen ympäristöön. Huolimatta ruotsalaisesta tasa-arvoideologiasta ei sukupuolisyryntä mediassa tai yleisen tilan pornografisointi ole mikään vakiintunut aihe politiikassa, kuten sukupuolisyryntä työelämässä. Mediat säätelevät itse itseään. Perustuslaki sanoo, että sananpautta ei saa rajoittaa.

Perustuslain mukaan myös syrjintä sukupuolen mukaan on kielletty. Sananvapauslaki ja sukupuolisyryntää vastustavat lait törmäävät yhteen, kun on kyse mediatarjonnasta.

Analysoida

Kaikki on Mahdollista tarjoaa medioiden sukupuolikuvien analysointi- ja koodinpurkutyökaluja. Käytämme kahta vaihetta: Analysoida ja ReAgoida.

AäM tutkii medioita sosiaalisen esilläolon ja stereotypisoinnin suhteen.

Sosiaalinen esilläolo: Osallistumisen määrä ja mukaanottaminen demokratiaan. Uutismedioissa naiset ovat systemaattisesti vähemmän esillä ja pienennettyinä.

Jos uutismedioita ei oteta lukuun, ovat nuoret naiset suurin yksittäinen ryhmä mediahälyssä.

He ovat esillä sellaisilla alueilla kuten seksi, ihmissuhteet ja ulkonäkö. Naiset pienennetään ulkonäöksi ja sukupuoleksi, mikä on AäM:n mielestä ilmaisu stereotypisoinnista.

Käytämme Ruotsissa mediaa keskimäärin kuusi tuntia päivässä. Siksi saamme suuren osan tietoaamme maailmasta ja nykyajasta medioiden kautta.

Massamedioiden kuvaukset seuraavat yhteiskunnan sukupuolivaltajärjestystä, mikä tarkoittaa naisten alistamista ja miesten ylivaltaa. Naiset ovat uutisissa systemaattisesti vähemmän esillä ja pienennettyinä, kun taas nainen seksiobjektina on hallitseva kuva muissa medioissa, kuten esimerkiksi mainoksissa ja elokuvissa.

Miehet ovat yliedustettuina, ja miesten ajatuksia, toimintoja ja mielipiteitä suurennellaan.

Tietyt ryhmät ovat näkymättömiä; symbolisesti poispyyhittyjä. Stereotypisointi: Stereotyyppit ovat kaavamaisia, vahvasti yksinkertaistettuja malleja tai kliseitä siitä, kuinka ihmisiä kuvataan. Stereotyyppit seuraavat yhteiskunnan valtarakenteita ja perustuvat vanhanaikaisille tai vakiintuneille käsityksille sekä ennakkoluuloille. Medioiden kuvauksia leimaavat sukupuolikonservaatiiviset arvot.

Joitakin seuraavia Kaikki on Mahdollista-projektin tarkkailupisteitä käytetään kuvan ja tekstin analysointiin: subjekti – objekti, yksityinen – julkinen, auktoriteetti – heikentynyt auktoriteetti, kehon ryhti, alastomuus, erotisointi ja animalisointi.

Tiedostaminen

Kaikki on Mahdollista on muuttunut toimintaryhmästä kouluttavaksi organisaatioksi, joka vaikuttaa seminaareissa, workshoppeissa sekä keskusteluissa ja luennoilla. Meidän puoleemme käännytään paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.

Kaikki on Mahdollista osallistui The Global Media Monitoring Projectiin vuonna 2000 ja 2005. Se on kansainvälinen tutkimus siitä, kuinka naisia kuvataan suurimmissa uutismedioissa 80:ssä eri maassa kaikilla mantereilla. Raportti on nimeltään Who Makes the News, ja sitä voi tilata

World Association of Christian Communication-järjestöltä (www.wacc.org.uk), joka hallinnoi tutkimusta.

Sukupuolisilmälasit päässä yleisö saa kokeilla sukupuolianalyysiä seuraavien kohtien suhteen:

- Hennes&Mauritzin kesäluettelon tavalliset mainoskuvat. Lasten vaatteet, uimavaatteet
- USA:n nykyisen ja entisen presidenttiparin kuvia. Löydä sukupuolivirheet kuvatekstistä.

Kuvien piilovaikutusten tiedostaminen auttaa henkilökohtaisten rajojen asettamista; tätä minä en hyväksy. Seuraava vaihe on toimia ulospäin, voi esimerkiksi:

Tehdä ilmoituksen Elinkeinoelämän Eettiselle Neuvostolle sukupuolisyrintää sisältävää mainontaa vastaan,
Harjoittaa pikatoimintaa postikorteilla,
Vaihtaa kuvattujen henkilöiden sukupuolta,
Lavastaa kuvat itse,
Adbusting – päinvastaismainonta.

Meidän viestimme on sekä houkutteleva että ärsyttävä. Kun olimme maalla ja tapasimme ihmisiä, havaitsimme että mediakriittisten työkalujen puute oli suuri. Päätimme kirjoittaa kirjan. Siinä on kaksi osaa:

1. Kaikki on Mahdollista-organisaation näkemys mediahälystä ja medioiden vallasta.
 2. Kuinka voi toimia mediakriittikkona.
- Kirja julkaistiin vuoden 1998 lopulla, ja siitä tehtiin uusi, päivitetty versio vuonna 2004.

Kirjaamme lainataan usein selvityksissä, esimerkiksi nuorisodemokratiaselvityksessä ja tutkimusraporteissa. Nykyään Kaikki on Mahdollista on myös resurssi toimittajille, opiskelijoille ja muille. Meitä haastatellaan säännöllisesti medioissa, ja me osallistumme keskusteluun, sekä julkiseen keskusteluun että keskusteluartikkeleihin. Helpoin tapa ottaa meihin yhteyttä on käydä kotisivuillamme: www.alltarmojligt.se

11.3. Yhteenveto paneelistä

Jussi Aaltonen

Paneelikeskustelussa pohdittiin mediakuvaston pornografisoitumista ja erilaisia keinoja siihen puuttumiseen. Keskustelussa tuotiin esiin vahvemman lainsäädännön ja mainonnan kontrollin tarve. Nykyisiä sääntelyn keinoja pidetään monilta osin sekä Suomessa että Ruotsissa riittämät-

töminä. Globaalin median sääntely on vaikeaa ja olisikin pohdittava uusia sääntelyn keinoja. Panelistit painottivat mediakasvatuksen ja aktiivisen kansalaisvaikuttamisen merkitystä. Median pornografisoitumisen vastustaminen nähtiin haasteellisena mutta välttämättömänä tehtävänä.

Rauna Nerelli peräänkuulutti tasa-arvoa korostavaa viestiä, joka median ja mainonnan tekijöille ja median käyttäjille olisi välitettävä. Nerelli totesi, että Suomessa on vaikeampi herättää keskustelua asiallista keskustelua perinteisiä sukupuolirooleja vahvistavista tai tasa-arvon vastaisista mainoksista kuin Ruotsissa. Hän painotti, että mainonnan ja median tuottajille on korostettava tietoon perustuvan sukupuolitietoisuuden ja tasa-arvo-osaamisen merkitystä ja vaadittava sukupuolen moninaisuuden muotojen näyttämistä. Emilia Molin korosti, että yksittäisellä kuluttajalla on suurempi valta kuin koskaan aikaisemmin ja että äänensä voi saada monin tavoin kuuluviin. Yritykset alkavat yhä vahvemmin nähdä eettisen toiminnan kannattavuuden ja kuluttajien kritiikkiä kuunnellaan yhä tarkemmin. Myös Sara Lindqvist painotti kuluttajien suurta valtaa ja vastuuta. Hän totesi, että Ruotsissa tarvittaisiin enemmän rakenteellisia linjauksia ja vahvempaa lainsäädäntöä, jotta vastuu ei siirtyisi liikaa yksilötasolle.

Sara Lindqvist huomautti, median pornografisoitumista vastustava keskustelu pitäisi tuoda rakenteelliselta tasolta lähelle ihmistä, jotta ihmiset havahtuvat sen koskevan heitä ja heidän läheisiään. Lindqvistin mukaan sosiaalisen median myötä on syntynyt tilanne, jossa nuoret eivät aina tiedä, onko internetissä joku keskustelutila julkinen vai yksityinen. Tämä näkyy esimerkiksi irc-galleriassa, jossa nuoret esittäytyvät toisilleen. Median pornografisoitunut kuvasto näkyy selvästi tavassa, jolla nuoret esittäytyvät; kuvissa on paljon alastomuutta ja pornon elekieltä ja ne tuottavat yksinkertaistettua kuvaa miehistä ja naisista. Lindqvistin mukaan mediakasvatuksessa on puhuttu liian vähän sukupuolesta ja sen esittämisestä. Hän korosti, että nuorten tyttöjen sukupuolitietoisuutta olisi lisättävä. Samalla olisi puhuttava pornografisoituneen mediakuvaston vaikutuksesta poikiin. Emilia Molin painotti, että on äärimmäisen tärkeää, että vanhemmat ovat kiinnostuneita lastensa Internetin käytöstä ja puhuvat siitä heidän kanssaan. Molin totesi, samat käyttäytymissäännöt, jotka suojaavat lapsia suojaavat todellisessa elämässä, suojaavat heitä pitkälti Internetissäkin. Vanhempien olisi opastettava lapsia pohtimaan, mitä he itsestään kertovat ja kenelle ja että lapsi ei saa lähteä tuntemattomien ihmisten mukaan pimeisiin huoneisiin.

Opetusministeriön mediataitotyöryhmän puheenjohtaja Pirjo Sinko kertoi Opetushallituksen tähtäävän mediakasvatuksen vahvistamiseen ja mediakriittisten kuluttajien kasvattamiseen. Mediakasvatus on jo osa opetusta, mutta haasteena on vielä opettajien puutteellinen uusmedian lukutaito.

12. Päätöspuheenvuoro: Terveiset integraatio- ja tasa-arvoministeriltä

Linda Österberg

Integraatio- ja tasa-arvoministeriö, Ruotsi

Ruotsin integraatio- ja tasa-arvoministeri on kiinnostuneena seurannut pohjoismaista nuorisotyötä. Ruotsin hallitus perusti 1. tammikuuta 2007 uuden ministeriön, jolle kuuluvat nuoriso- ja tasa-arvokysymykset. Uudella ministeriöllä, Integraatio- ja tasa-arvoministeriöllä, on sen lisäksi vastuu integraatiosta, demokratiasta ja ihmisoikeuksista, kansallisista vähemmistöistä, suurkaupunkipolitiikasta ja kuluttaja-asioista. Yksi uuden ministeriön päämääristä on koota ja vahvistaa poikkihallinnollisia asioita, joiden parissa eri yksiköt työskentelevät. Lisäksi toivomme, että syntyy synergiavaikutuksia ja että mahdollisuudet työskennellä tiiviimmin erilaisten asioiden parissa paranevat yhteisessä uudessa ministeriössä.

Tasa-arvo kohdistaa huomionsa yleensä naisiin ja miehiin, mutta on tärkeää, ettemme työssämme unohda myöskään tyttöjä ja poikia. Ehkä juuri lasten ja nuorten kohdalla pitkäaikaiset tasa-arvopanostukset ovat kaikkein tärkeimpiä. Sukupuolistereotyyppiset odotukset siitä, kuinka tulee käyttäytyä poikana tai tyttöinä ja kuinka tulee valita elämäntapansa, koetaan jo varhain, ja ne näkyvät monella alueella nuorten elämässä – koulussa, kotona, vapaa-ajan toiminnassa ja mediassa. Tämä voi vaikuttaa monella tavalla sekä terveyteen että hyvinvointiin. Myös muut alueet, kuten koulusuoritukset ja opintosuuntien valinta ovat edelleen vahvasti riippuvaisia sukupuolesta.

Poikien ja tyttöjen terveys ja negatiivinen altistuminen on ensisijainen asia hallituksen nuorisopolitiikassa ja mediassa. Ministerimme haluaa siksi, että otan tilaisuudesta vaarin, ja kuvailen lyhyesti joitakin niistä toimenpiteistä, joita Ruotsissa tehdään tällä alueella. Selvitys nuorten psyykkisestä terveydestä tehtiin elokuussa 2006, ja siinä todettiin, että psyykkiset ongelmat ovat yleistyneet huomattavasti tyttöjen ja poikien keskuudessa viimeisen kahden vuosikymmenen aikana.

Saadakseen lisää tietoa nuorten terveydentilasta hallitus on antanut Nuorisohallitukselle toimeksiannon tehdä analyysi nuorten terveydestä ja negatiivisesta altistumisesta. Analyysi käsittää sekä fyysisen että psyykkisen terveyden, ja se tulee selvittämään kauttaaltaan sukupuolten välisiä eroja. Analyysin on tarkoitus valmistua marraskuussa 2007.

Hallitus haluaa työllään ehkäistä sen, että yhä useammat tytöt ja pojat saavat psyykkisiä ongelmia. Hallitus on varannut tähän tarkoitukseen 500

miljoonaa Ruotsin kruunua vuonna 2007, ja suunnittelee myöntävänsä 500 miljoonaa Ruotsin kruunua vuonna 2008 ja sen jälkeen 250 miljoonaa Ruotsin kruunua pätevyyden kehittämiseksi psykiatrian alalla ja parantaakseen hoitotakuuta lapsi- ja nuorisopsykiatrian parissa.

Ministerimme sydämen asia on taistella naisia kohdistuvaa väkivaltaa vastaan, ja varsinkin kunniasidonnaista väkivaltaa vastaan. Tämä asia koskee sekä nuoriso-että tasa-arvopolitiikkaa, koska kunniaproblematiikka kohdistuu usein kovimmin juuri tyttöihin. Huomion keskipisteenä on tyttöjen maine, elintila ja seksuaalisuus, joita kontrolloidaan. Kunnialogiikka merkitsee ongelmia myös pojille, joiden odotetaan muodostavan uhkan, tekevän väkivaltaa ja kontrolloivan lähellä olevia tyttöjä, mutta jotka voivat myös itse joutua väkivallan kohteeksi.

Hallitus on myöntänyt mm. yli 2 miljoonaa Ruotsin kruunua Nuorisohallitukselle tukeakseen tyttövastaanottojen panostusta kunniasidonnaista väkivaltaa vastaan. Tarkoituksena on mm. verkoston rakentaminen tyttövastaanottojen välille ja osaamisen kehittäminen sekä saada ne nuoret naiset järjestäytymään, jotka ovat vaarassa joutua uhkauksien ja väkivallan kohteeksi. Hallitus panostaa vuonna 2007 kaikkiaan 40 miljoonaa Ruotsin kruunua asioihin, jotka vaikuttavat kunniasidonnaista väkivaltaa vastaan. Hallituksen tarkoituksena on myös tehdä vuonna 2007 toimintasuunnitelma, joka koskee miesten väkivaltaa naisia kohtaan siellä, missä panostukset kunniasidonnaista väkivaltaa vastaan ovat ajankohtaisia.

Ruotsi valmistautuu täysillä Pohjoismaisen ministerineuvoston puheenjohtajuuteen vuonna 2008. Olemme vielä prosessin alkuvaiheessa, ja emme voi valitettavasti siksi kertoa, mitä priorisointeja Ruotsin hallitus tulee tekemään puheenjohtajakautensa aikana. Tämä konferenssi on kuitenkin tärkeä panostusalue ja inspiraatiolähde jatkotyössämme.

Lopuksi haluan lausua ministerimme kiitokset siitä kunnianhimoisesta työstä, jonka suomalainen puheenjohtajisto on tehnyt nostamalla esille ne tärkeät asiat, jotka ovat keskustelun kohteena tässä konferenssissa. Omalta osaltani haluan myös kiittää hyvin toteutusta konferenssista, jossa on otettu esille monia kiinnostavia aiheita.

13. Osallistujat ja järjestäjät

13.1. Osallistujat

Johanna Aalto	lakimies	Lapsiasiavaltuutetun toimisto-STM
Milla Ahola	nuoriso-ohjaaja	Oranssi ry
Vuokko Ahti	toiminnanjohtaja	Aseman Lapset
Soili Aikala	kouluttaja, freelancer	
Tanja Alaraatikka	projektisihteeri	Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Anna Anttila	tutkija	Helsingin yliopisto, kulttuurien tutkimuksen laitos
Erja Anttonen	lehtori	Humanistinen ammattikorkeakoulu, Joensuu kampus
Maatu Arkio	päivystysohjaaja, Lasten ja nuorten puhelin ja netti	Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Kirsi Arolainen	opiskelija	Humanistinen ammattikorkeakoulu
Eivor Aspholm-Lindqvist	koulukuraattori	Vantaan kaupunki, ruotsinkieliset koulut
Essak Batulo	terveydenhoitaja kätilö, projektin suunnittelija	Hiv-säätiö
Mia Bergenheim	erityisnuorisotyöntekijä	Kauniainen Nuoristotoimi
Perttu Brännare		
Raisa Cacciatore	asiantuntijalääkäri	Väestöliitto, Seksuaaliterveysklinikka
Jenny Calenius	koulukuraattori	Finns folkhögskola
Edith Dahl Jakobsen	jäsen	Amnesty International på Færøerne, Färsaaret
Juha Eerolainen	opettaja	Etu-Töölön lukio
Pirjo Ekholm	sosiaalityöntekijä, projektityöntekijä	Orton Invalidisäätiö
Wisam Elfadl		Suomen Pakolaisapu
Sami Eloranta	psykologi	TAYS/EVA, Pitkämäen sairaala
Marcus Enros	nuorisokonsulentti	Ålands landskapsregering
Pirjo Ervasti	projektityöntekijä	Oulun ensi- ja turvakoti
Matilda Flemming	puheenjohtaja	Pohjola-Nordens Ungdomsförbund, Turku
Outi Freese	toiminnanjohtaja	Koulukino
Dan Granqvist	projektipäällikkö	Turun seutu
Beinta Á. Greger- sen	ohjaaja	Virkishúsið fyr Ung, Färsaaret
Arto Grönholm	koulukuraattori	Helsingin kaupunki
Carina Gustafsson	projektipäällikkö	Turun seutu
Kikka Hahtomaa	kulttuurituottaja	Helsingin kaupunki, Annantalo
Margita Hangelin	koulukuraattori	Yrkesinstitutet Sydväst
Marjo Hannukkala	projektijohtaja	Suomen Mielenterveysseura
Hanna Hoppo	kehittämiskoordinaattori	Tukinainen
Elin Ósk Helgadóttir	Equal rights representative / "White Book".	University of Iceland, Student Council, Reykjavík
Raija Hirsch	koululääkäri	Helsingin Kouluterveydenhoito ja Bup-mott. i Oskarshamn

Ullrike Hjelt-Hansson	yksikön päällikkö, sivistystoimen-tarkastaja	Etelä-Suomen lääninhallitus
Birgit Holmer		Pohjoismainen ministerineuvosto
Miisa Holmström	opiskelija-aktiivi	Ella, Helsingin kaupunki
Soile Hyttinen	projektisuunnittelija	Suomen Mielenterveysseura
Heikki Ingervo	koulutuspoliittinen vastaava	Snellman-korkeakoulun ylioppilaskunta SKY
Maarit Jaaksi	erityisnuorisotyöntekijä	Kauniainen, Nuoristotoimi
Edith Johannesen		Ungdomshuset Margarinfabrikkin, Fäarsa-aret
Ilona Joutsamo	psykologi	HUS, nuorisopsykiatria
Anna-Maija Juutila	koulukuraattori	Maunulan yhteiskoulu, Helsinki
Kaarina Järvenpää	koululääkäri	Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Kirsti Järvinen		Apollon yhteiskoulu
Mina Riikka Järvi-nen	toiminnanjohtaja	Kerhokeskus – koulutyön tuki ry
Anni Karell	opiskelija (yhteisöpedagogi)	Humanistinen ammattikorkeakoulu
Mari Karjola	oppilaitoskoordinaattori	Kainuun monikulttuuri toimintakeskus, Monika, Kajaani
Britt-Marie Karlsson	koulukuraattori	Kokkolan ammattiopisto, Kokkola
Marita Karvinen	koulutussuunnittelija	Seta ry
Eira Kasper	rehtori	Vaskivuoren lukio
Anna Kauppinen	projektityöntekijä	Vantaan kaupunki, Nuorisopalvelut
Camilla Kayed		Barneombudet i Norge
Elina Keränen	projektisihteeri	Opetusministeriö
Karoliina Kiil	taidekasvatuksen osaston assis-tentti	Taideteollinen korkeakoulu
Susanna Kilappa		
Kalle Kivinen	Steinerpedagogiikan opiskelija	Snellman-korkeakoulun ylioppilaskunta
Samuli Koiso-Kanttila	ohjelmakoordinaattori	Väestöliitto, Miehen Aika toiminta
Ilona Kokko	oppimateriaalin sisällöntuottaja	Kerhokeskus – koulutyön tuki
Anna Kolster		Folkhälsan
Elvis Konomi	sairaanhoitaja	HUS, Jorvi
Kirsi Korhonen	sosiaalityöntekijä	Espoon kaupunki, Matinkylän-Olarin ja Tapiolan perhesosiaali-työ
Búgví M. Kristiansen		KFUM spejderne på Færøerne, Färsaaret
Suvi Kuikka	verkkopedagogi	Helsingin kaupunki
Tuomas Kurttila	pääsihteeri	Opetusministeriö
Ritva Kuusisto	suunnittelija	Raittiuden ystävät
Elena Kälviläinen	terveydenhoito-opiskelija, nuoriso-työntekijä	
Otso Lapila	nuoriso-ohjaaja	Oranssi ry
Inkeri Lappi	seksuaalikasvattaja, kättilö	Tyttöjen Talo
Mari-Elina Laukka-nen	Equality Officer	Clondalkin Partnership, Dublin, Helsinki
Päivi Leppänen	opiskelija	SOOL
Maaret Linnell	seksuaaliterapeutti, projektityönte-kijä	Väestöliitto, NUSKA-kohtaamisprojekti
Pia Lohikoski	projektisuunnittelija	Kiljavan opisto, Tasa-arvoklinikka ja verkottuminen
Kari Lumme	lastenlääkäri	Kymenlaakson keskussairaala

Marja-Leena Lumme	johtava oppilashuoltotyöntekijä	Kotkan kaupunki, oppilashuolto
Tanja Lund-Tiainen	johtava ohjaaja	Toimelan Lapset / Yhdessä Selviytymisen Tuki ry
Anniina Lundvall	koordinaattori	Mediakasvatusseura
Kati Markkanen	työtoiminnan ohjaaja	Sosiaalipalvelusäätiö Raina
Riikka Mäkinen	opiskelija	Helsingin yliopisto, Kasvatustieteen laitos
Susanna Nikkanen	opiskelija	Lohja
Liisa-Maria Nito-vuori	tutkija	Helsingin yliopisto
Maria Normann	toiminnanjohtaja	Youth Against Drugs
Leena Nurmela	kirjastonhoitaja	Itäkeskuksen kirjasto, Helsinki
Tina Nyfors		Helsinki
Petra Nystén	projektassistent	Projekt 6mix
Antti Närhinen		Sosiaali- ja terveysministeriö
Lea Oja	psykologi	Barnavårdsföreningen i Finland / ADHD-keskus
Kirsi Oksanen	rippikoulu- ja nuorisopastori	Vartiokylän seurakunta
Hanna Onwen-Huma	ylitarkastaja	Sosiaali- ja terveysministeriö, tasa-arvoyksikkö
Auli Paavola	projektipäällikkö	Lastensuojelun Keskusliitto
Hanna Peltola	projektituottaja	Helsingin kaupunki
Carita Peltonen	neuvonantaja	Nordisk Ministerråd
Tuomo Pesonen	partiojohtaja	Suomen Partiolaiset
Sanna Petlin	nuorisotyönohjaaja	Vartiokylän seurakunta
Frida Pihlajaniemi	vt. toiminnanjohtaja	Finlands svenska Marthaförbunds M-klubbar
Camilla Pihlgren		Finlands svenska Marthaförbund
Laura Pulkkinen-Haapamäki	opiskelija	Otalampi
Anki Pulliainen	koulutus ja julkaisusihteeri	Raittiuden Ystävät
Maija Purhonen	opiskelija, opinto-ohjaaja	Apollon yhteiskoulu
Taru Pursiainen	kouluterveydenhoitaja	Espoon kaupunki
Pirjo Putila	projektipäällikkö	TKK
Mia Puusa	kerho-ohjaaja	Keravan kaupunki
Anna Ranki	jäsen	Keskustanuoret, Allianssin kansainvälisten asioiden jaosto
Sami Rantanen	erityisohjaaja	Toimelan Lapset / Yhdessä Selviytymisen Tuki ry
Viivi Rapo	erityisnuorisotyöntekijä	Paraisten kaupunki
Petra Raudaskoski	SOOL-vastaava	Snellman-korkeakoulun ylioppilaskunta
Anu Ropponen	koulukuraattori	Tampereen kaupunki
Johanna Ruokolainen	ehkäisevän päihdetyön suunnittelija	Vantaan kaupunki
Leena Ruusuvaori	pääsihteeri	Naisjärjestöjen Keskusliitto
Anne Ryhänen	suunnittelija	Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Jani Ryhänen	koulutussihteeri	Sosialidemokraattiset Nuoret ry
Taina Saarinen	koulukuraattori	Helsingin kaupunki
Harri Sarjanoja		Setlementtinuorten liitto
Erika Sassi	projektisuunnittelija	Teknillinen korkeakoulu
Eeva Sinisalo-Juha	projektipäällikkö	Kauniaisten kaupunki, Grani K-18
Reetta Siukola		Sosiaali- ja terveysministeriö

Mio Sommardahl	nuoriso-ohjaaja	Mariaanhaminan kaupunki
Ulla Sonntag-Himmelroos	koulukuraattori	Yrkesinstitutet Sydväst
Sini Sormunen	suunnittelija	Espoon kaupunki, vapaa sivistystyö
Micaela Strömborg	vik. lektor	Yrkeshögskolan Sydväst
Sara Sundell	projektipäällikkö	Folkhälsans förbund
Tiina Susiluoto	projektituottaja	Annantalon taidekeskus
Noora Sutinen	terveydenhoitaja	Espoon kaupunki, Jupperin koulu
Tuula Sykkö	lehtori	Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu
Sari Tamminen	suunnittelija	Helsingin kaupunginkirjasto
Sanna Tuokko		
Taija Tuomisto		Joensuu
Leena Tynkkynen	sihteeri	Sosiaali- ja terveysministeriö
Sari Vahtera	johtava nuorisohjaaja	Espoon kaupunki, Nuorisotoimi
Kristiina Valkama	toiminnanjohtaja	Raiskauskriisikeskus Tukinainen ry
Päivi Valli-Nyman	toiminnanjohtaja	Nuorisopalvelu Yöjalka ry
Hannele Varsa	pääsihteeri	Tasa-arvoasiain neuvottelukunta
Leivus Vitalis		Virkishúsið fyri Ung, Fäarsaaret
Tanja Vornanen	järjestötoimitsija	Julkisten ja hyvinvointialojen Liitto JHL
Niina Vuolajärvi		Tyttöjen Ella ry
Sampsa Välimäki	ohjaaja, SERI-vastaava	Espoon kaupunki, Honkamäen vastaanotokoti
Karoliina Yli-Honko	projektituottaja	Annantalon taidekeskus
Malou Zilliacus	puheenjohtaja	Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf
Suss Åhman	seksuaaliterapeutti	Folkhälsans förbund
Pia Öhman	kuraattori	Yrkesinstitutet Practicum
Eva Österberg	sosiaalityöntekijä	Espoon kaupunki, Matinkylän-Olarin ja Tapiolan perhesosiaali-työ

13.2. Järjestäjät ja puhujat

Jussi Aaltonen	mies- ja mediajaoston sihteeri	Sosiaali- ja terveysministeriö / Tasa-arvoasiain neuvottelukunta
Aino Ahonen	tulkki	Sosiaali- ja terveysministeriö
Kristiina Antinjuntti	tulkki	Sosiaali- ja terveysministeriö
Marja-Liisa Anttalainen	neuvotteleva virkamies	Sosiaali- ja terveysministeriö
Kristin Arnesen		Barne- og Likestillingsdeprtemetet Norja
Maria Kaisa Aula	lapsiasiamies	Suomi
Solveig Bergman	johtaja	NIKK, Oslo
Ville Blåfield	Vt esimies	NYT – viikkoliite, Helsingin Sanomat
Tuula Colliander	kampanjapäällikkö	Suomen Punainen Risti SPR
Ingrid Eriksson	Vitboktyöryhmän jäsen / opiskelija	Ålands representant i den nordiska vitboken om unga och kön
Petra Erkkilä	Vitboktyöryhmän jäsen	Settlementinuorten liitto
Maria Forslund	projektisuunnittelija	Sosiaali- ja terveysministeriö
Hanna Friman		"Kön spelar roll"
Marjatta Fyhr	sihteeri	Sosiaali- ja terveysministeriö
Steinunn Gyðu og Guðjónsdóttir	ylioppilas	Göteborg
Linnea Halvarsson		"Kön spelar roll"
Mia Hanström	konsultti	Utskäringsstjänster, Kumlinge, Åland
Erik Hauglund		Barne- og likestillingsdepartementet, Norja / Norge
Reidar Hjermann	lapsiasiamies – Norja	Barneombudet i Norge
Saija Holm	projektikoordinaattori	Settlementinuorten liitto, Poikien maailmanhanke
Veronika Honkasalo	puheenjohtaja	Naisasialiike Unioni
Henrik Huldén	kulttuurijohtaja	Hanasaari – ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus
Anders Huldén		Svensk Ungdom
Eva Johansson		Teater Rostock, Sverige / Ruotsi
Sakari Karvonen	erityistutkija	STAKES
Raija Kontinen	sihteeri	Sosiaali- ja terveysministeriö
Louise Löwenberg		Teater Rostock / Ruotsi
Taina Marjanen	strateginen suunnittelija	Mainostoimisto Toukokuu
Emilia Molin	TJ	Me and You, Sverige
Klara Levin		"Kön spelar roll"
Sara Lindqvist		"Allt är möjligt"
Taina Marjanen	toimitusjohtaja	Mainostoimisto Toukokuu Oy
Rauna Nerelli	jäsen / kansainvälisten asioiden sihteeri	Nordiska ministerrådets barn- och ungdomskommitté NORDBUK / Allianssi ry.
Linda Nordberg	harjoittelija	Sosiaali- ja terveysministeriö
Lena Nyberg	lapsiasiamies	Ruotsi
Outi Ojala	puheenjohtaja	Pohjola-Norden
Päivi Ojanperä	jaostosihteeri	Sosiaali- ja terveysministeriö / Tasa-arvoasiain neuvottelukunta

Soledad Pinjeiro Misa		Amartya Norden
Varpu Punnonen	projektikoordinaattori	Setlementtinuorten liitto
Susanna Ruuhilahti		Tyttöjen talo
Tina Räihä	ohjelmakoordinaattori	Hanasaari – ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus
Maja Salomonsson		Teater Rostock / Ruotsi
Pirjo Sinko	opetusneuvos	Opetushallitus
Ulla Starck	kanslisti	Hanasaari – ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus
Jouni Varanka	projektipäällikkö	Sosiaali- ja terveysministeriö
Kari Välimäki	kansliapäällikkö	Sosiaali- ja terveysministeriö
Sofia Zackrisson		"Kön spelar roll"
Per Östberg	elokuvatuottaja	Amphi Produktion, Göteborg
Linda Österberg		Integraatio- ja tasa-arvoministeriö, Ruotsi

14. Sammandrag

Social-och hälsoministeriet, Hanaholmen – kulturcentrum för Sverige och Finland samt Nordiska ministerrådet anordnade konferensen ”Kön och ungdom – vägkost för praktiskt arbete” på Hanaholmen, Esbo 29–30.3 2007. Konferensen var en del av programmet vid Finlands ordförandeskap i Nordiska ministerrådet. Målgruppen var de som arbetar praktiskt med ungdomar i åldrarna 15–20 år samt företrädare för ungdomsorganisationer och andra som är intresserade av könsperspektiv och jämställdhet.

Vid konferensen behandlades förhållandet mellan ungdomar och media, användningen av media i attitydfostran samt ungdomars välfärd ur ett könsperspektiv. Vid konferensen presenterades en undersökning som Nordiska kvinnoforskningsinstitutet gjort av nordiska ungdomars användning av pornografi. Pornografi förekommer allmänt bland ungdomar i Norden, och ungdomarna behöver få bättre samtalskontakter med äldre människor.

I olika temagrupper diskuterades bl.a. om hur man kan använda sig av media och hur man tar hänsyn kön och etnisk mångfald i arbetet med ungdomar. Ett genomgående tema för konferensen var främjandet av jämställdhet mellan könen. En del av konferensen bestod av en paneldiskussion med de nordiska barnombudsmännen. Denna konferensrapport innehåller dokumentation av konferensföredrag och rapporter som summerar diskussionerna i arbetsgrupper och paneler.

Konferenssin ohjelma

Sukupuoli ja nuoret – eväitä käytännön työhön, 29.–30.3.2007,
Hanasaari– ruotsalais-suomalainen kulttuurikeskus, Hanasaarenran-
ta 5, Espoo

Torstai 29.3.2007 NÄKÖKULMIA

Puheenjohtaja: *Puheenjohtaja Outi Ojala, Pohjola-Norden*

12.00	BUFFETLOUNAS
13.30	AVAUSPUHEENVUOROT <i>Kulttuurijohtaja Henrik Hilden, Hanasaari</i> <i>Kansliapäällikkö Kari Välimäki, sosiaali-ja terveysministeriö</i>
13.45	NUORET, SUKUPUOLI JA PORNOGRAFIA – TUTKIMUSHANKKEEN PÄÄTULOKSET <i>Johtaja Solveig Bergman, Pohjoismainen naistutkimusinstituutti</i>
14.15	HYVINVOINTI JA SUKUPUOLI – TUOREEN TUTKIMUKSEN SATOA <i>Erikoistutkija Sakari Karvonen, STAKES</i>
14.35	JULKISEN ASENNEKASVATUKSEN LAINALAISUUDET <i>Kampanjapäällikkö Tuula Colliander, Suomen Punainen Risti</i>
14.55	KESKUSTELUA JA KYSYMYKSIÄ
15.15	ILTAPÄIVÄKAHVI
15.45	NUORTEN NÄKÖKULMIA SUKUPUOLEEN JA HYVINVOINTIIN <i>Vitbok-työryhmän jäsen Steinunn Guðjónsdóttir</i>
16.15	LAPSIASIAVALTUUTETTujen PANEELIKESKUSTELU: TEEMANA NUORTEN HYVINVOINTI <i>Lapsiasiavaltuutettu Reidar Hjermann, Norja</i> <i>Lapsiasiavaltuutettu Lena Nyberg, Ruotsi</i> <i>Lapsiasiavaltuutettu Maria Kaisa Aula, Suomi</i>
	VASTAANOTTO
17.30 –	
18.30	TAUKO <i>Mahdollisuus nähdä Per Östbergin elokuva ”Ingen ser oss” (45 min)</i>
	PÄIVÄLLINEN (Hanasaari)
19.30 –	
22.00	

Perjantai 30.3.2007 KOHTI KÄYTÄNTÖJÄ

Puheenjohtaja: *Neuvotteleva virkamies Marja-Liisa Anttalainen,*
sosiaali- ja terveysministeriö, tasa-arvoyksikkö

8.00	AAMUPALA
9.00	TEEMARYHMÄTYÖSKENTELY
	Ryhmien aiheet:
	1. Media välineenä tasa-arvon ja hyvinvoinnin edistämässä (tulkkaus)
	2. Sukupuolisensitiivisyys haasteena nuorten kanssa tehtävässä työssä
	3. Etnisen moninaisuuden huomioiminen
	4. Miten tästä eteenpäin? Poliittikaryhmä
	BUFFET LOUNAS
12.00	NÄIN SE TEHDÄÄN KÄYTÄNNÖSSÄ
13.30	<i>Strateginen suunnittelija Taina Marjanen,</i> <i>Mainostoimisto Toukokuu</i>
	PANEELIKESKUSTELU: MEDIA JA TASA-ARVO
14.00	<i>Puheenjohtajana Veronika Honkasalo,</i> <i>Unioni Naisasialiitto Suomessa</i> <i>Toimitusjohtaja Emilia Molin, Me and You</i> <i>Opetusneuvos Pirjo Sinko, Opetushallitus</i> <i>Sara Lindquist, Alt är Möjligt –verkosto</i> <i>Varapuheenjohtaja Rauna Nerelli, NORDBUK</i>
	PÄÄTÖSPUHEENVUORO
15.00 –	<i>Linda Österberg, integraatio- ja tasa-arvoministeriö, Ruotsi</i>
15.15	<i>Mahdollisuus nähdä Per Ösbergin elokuva ”Ingen ser oss” (45 min)</i>

Konferenssin puhujat

Marja-Liisa Anttalainen

Neuvotteleva virkamies hallituksen tasa-arvopolitiikkaa valmistelevassa tasa-arvoyksikössä ja on pohjoismaisen tasa-arvovirkamieskomitean puheenjohtaja. Hän on erikoistunut työelämän tasa-arvokysymyksiin ja samapalkkaisuus-kysymyksiin. Anttalainen on toiminut aiemmin pitkään tutkijana mm. segregatio- ja palkkausjärjestelmäkysymyksissä.
marja-liisa.anttalainen[at]stm.fi

Maria Kaisa Aula

Lapsiasiavaltuutettu Suomi (1.9.2005 alkaen), valtiotieteen lisensiaatti. Hän on toiminut aiemmin tutkijana sekä 12 vuotta kansanedustajana ja työskennellyt valtioneuvoston kansliassa kolmen pääministerin erityisavustajana. Pohjoismaisessa yhteistyössä hän oli kansanedustaja-aikanaan aloittamassa ministerineuvoston talousarvion sukupuolivaikutusten (Gender Budgeting) arvioinnin projektia. Lapsiasiavaltuutettuna hän korostaa, että lasten ja nuorten hyvinvointi on vanhempien ja julkisen vallan mutta myös elinkeinoelämän toimijoiden vastuulla. Esimerkiksi media ja mainonta ovat yhä tärkeämpi osa tyttöjen ja poikien kasvuympäristöä.

Kristin Arnesen

Valkoinen kirja-työryhmän koordinaattori, oli mukana työryhmässä, joka teki Valkoisen kirjan sukupuolesta ja nuorista.

Solveig Bergman

Bergman on valtiotieteiden tohtori ja toimii johtajana NIKK:ssä, joka on Pohjoismainen nais- ja sukupuolitutkimuslaitos Oslolla. Hän on erikoistunut sukupuolitutkimukseen sukupuolen ja politiikan tutkimukseen sekä hyvinvointi- ja perhepolitiikkaan. solveig.bergman[at]nikk.uio.no

Ville Blåfield

Ville Blåfield on Helsingin Sanomien Nyt-viikkoliitteen vt. esimies. Aikaisemmin hän on työskennellyt Nyt-liitteen toimitussihteerinä, Seuran ja SK Mies-lehden toimituspäällikkönä sekä toimittajana Suomen Kuvalehdessä ja Ilta-Sanomissa.

Tuula Colliander

Tuula Colliander on koulutukseltaan kauppatieteiden maisteri. Hän työskentelee Kampanjapäällikkönä, Suomen Punaisessa Ristissä. Vuosina 2001–2006 hän oli markkinointipäällikkönä Mannerheimin Lastensuojel-

luliitossa. Hän on myös tehnyt vapaaehtoistyötä lasten ja naisten hyvinvoinnin puolesta Euroopassa ja USA:ssa sekä on kolmen lapsen äiti.

Steinunn Guðjónsdóttir

Valkoinen kirja-työryhmän jäsen, oli mukana työryhmässä, joka teki Valkoisen kirjan sukupuolesta ja nuorista. Hän suoritti bachelor-tutkinnon sosiaali-antropologiassa Islannin Yliopistossa keväällä 2006. Hän asuu nykyään Göteborgissa ja etäopiskelee kulttuurikommunikaatiota Islannin Yliopistossa.

Petra Erkkilä

Valkoinen kirja-työryhmän jäsen Petra Erkkilä osallistui Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssin edustajana Valkoinen kirja sukupuolesta ja nuorisesta-keskusteluasiakirjan kirjoittaneen työryhmän toimintaan. Hän opiskelee informaatiotekniikkaa Åbo Akademiassa Turussa.

Mia Hanström

Hanström on nuoriso- ja tasa-arvotyön konsultti. Toiminut aiemmin nuorisotyöntekijänä, vapaa-aikatalon johtajana ja kenttätyöntekijänä. Hän on kirjoittanut 20 kirjaa nuorisotyöstä, lähinnä metodikirjoja nuoriso- ja tasa-arvotyöstä. Hän on kehittänyt ja levittänyt tyttö- ja poikaryhmämetodia Suomessa, Ruotsissa, Liettuassa ja Ahvenanmaalla. Hän on myös kehittänyt työtä, jolla saataisiin nuorisjärjestöt kiinnostumaan, innostumaan ja kehittämään omaa tasa-arvotyötään. Hän luennoi, pitää kursseja ja johtaa kehitysprojekteja.

Erik Hauglund

Hauglund on vanhempi neuvonantaja Lapsi ja tasa-arvoministeriössä, Oslossa. Hänen pääalueenaan on sukupuolten välinen tasa-arvo painopisteenä pojat ja miehet. On välttämätöntä että nuoriso ymmärtää, että tasa-arvon etenemisen puolesta täytyy taistella, se ei toteudu itsestään. Muita kiinnostuksen kohteita ovat miehet ja huolenpito sekä isän rooli. eha[at]bld.dep.no

Reidar Hjermann

Norjan lapsiasiavaltuutettu Reidar Hjermann on koulutukseltaan psykologi ja hän on erikoistunut kliiniseen lapsi- ja nuorispsykologiaan. Hän on myös jäsen Norjan psykologiyhdistyksen ihmisoikeuspaneelissa. Aiemmin hän on työskennellyt lapsi- ja nuorisopsykiatrisella osastolla Tønsbergissä. Muiden töidensä ohella hänellä on yksityinen vastaanotto.

Saija Holm

Holm toimii projektikoordinaattorina hankkeessa Poikien maailma/ Settlementinuorten liitto Hän on filosofian maisteri, valmistunut Turun yliopistosta vuonna 2005 pääaineenaan mediatutkimus. Vapaa elokuvatoi-

mittaja vuodesta 2005. Kesäkuusta joulukuuhun 2006 Ihmisoikeusliitossa Ihmisoikeudet.net-hankkeen projektiassistenttina, sitä kautta päätyi Settlementinuorten liiton koordinoiman Poikien maailma-hankkeeseen. Poikien maailma-hankkeessa Saija Holm jatkaa marraskuussa 2006 äitiyslomalle jääneen Mari-Elina Laukkasen työtä Fredi-pojat, ihmisoikeudet ja tasa-arvo-opetusmateriaalin toimittajana ja verkostohankkeena toteutettavan projektin koordinaattorina.

Veronika Honkasalo

FM Veronika Honkasalo toimii tutkijana uskontotieteen laitokselle, jossa hän valmistelelee väitöskirjaa monikulttuurisesta tyttötyöstä. Parasta aikaa Honkasalo on myös mukana Nuorisotutkimusverkoston tutkimushankkeessa ”Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen”, jossa tarkastellaan muun muassa monikulttuurisen nuorisotyön toteutumista Suomen kymmenessä suurimmassa kunnassa. Honkasalo toimii myös luottamustehtävissä Naisasialiitto Unionin puheenjohtajana.

Henrik Huldén

Henrik Huldén toimii kulttuurijohtajana Ruotsalais-suomalaisessa kulttuurikeskus Hanasaaressa.

Sakari Karvonen

Erikoistutkijana Stakesissa, jossa hän on myös hyvinvoinnin tutkimusryhmän päällikkö. Hänen tärkeimmät tutkimusintressinsä liittyvät hyvinvoinnin jakautumiseen, erityisesti alueellisesta näkökulmasta. Hän vetää myös vertailututkimusta, jossa yhteistyössä Glasgow'n yliopiston kanssa analysoidaan nuorten elämäntyyliä, hyvinvointia ja terveyttä.

Karvonen toimitti vuonna 2006 ilmestyneen kuudennen Nuorten elinoloitusuosikirjan, jonka otsikko on ”Onko sukupuolella väliä? Hyvinvointi, terveys, pojat ja tytöt.” (Julkaisijat: Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisosiain neuvottelukunta ja Stakes. Nuora, julkaisuja 35. Vammala 2006). Ks. myös puheenvuoro ”Hyvinvointi ja sukupuoli: mistä ei voi puhua, siitä on vaiettava?” NuorisotutkimusseuranKommentti-verkkokanavalla (http://www.kommentti.fi/sivu.php?artikkeli_id=152).

sakari.karvonen[at]stakes.fi

Sara Lindquist

Sara Lindquist on valokuvaaja, ja hän luennoi mediakriittisessä verkostossa ”Allt är möjligt” (Kaikki on Mahdollista). ”Allt är möjligt” on aatteellinen yhdistys, jonka tärkeimpänä tehtävänä on tutkia medioita sukupuolivallan näkökulmasta voidakseen sen jälkeen levittää tietoa niiden rakenteellisesta tilasta tuottajille, kuluttajille ja pedagogeille.

Taina Marjanen

Marjanen on kauppatieteen maisteri. Toimitusjohtaja ja strateginen suunnittelija Mainostoimisto Toukokuussa. Hän on erikoistunut yhteiskunnallisen viestinnän strategiseen suunnitteluun. Toiminut mm. The Body Shopin pr-päällikkönä, Vihreän Liiton vaalipäällikkönä sekä viestinnän suunnittelijana ja konsulttina eri mainostoimistoissa vuodesta 1994.

Asiakkaina mm. Euroopan Vihreät (Euroopan laajuinen ilmastonmuutos – kampanja 2006), Helsingin kaupungin rakennusvirasto (asennekampanjat 1997–2000 ja 2005–), Reilun Kaupan edistämisyhdistys, Pelastakaa Lapset, Työministeriö, Taksvärkki, Kehitysyhteistyön Palvelukeskus, Mielenterveysseura
taina.marjanen[at]toukokuu.fi

Rauna Nerelli

Nerelli on Pohjoismaisen lapsi- ja nuorisoyhteistyön komitean (NORD-BUK) varapuheenjohtaja. Hän työskentelee Suomen nuorisoyhteistyö Allianssissa kansainväliset asioiden sihteerinä.

Soledad Piñero Misa

Soledad Piñero Misa, globaalin sosiaalisen yrityksen Amartya Nordenin perustaja ja konsulttipäällikkö. Yritys kehittää organisaatioita, jotka haluavat menestyä integroimalla pysyvyyden ydintoimintaansa.

Soledadilla on kokemusta työskentelystä strategiakonsulttina ja kouluttajana tasa-arvo- ja moninaisuuskysymyksissä esim. seuraavissa organisaatioissa: Sida, Skandia, hoitoalan järjestö Vårdförbundet, lapsien oikeuksia puolustava Rädda Barnen, Swedbank ja valtakunnallinen seksuaalisen tasa-arvon-järjestö RFSL. Soledad on erittäin arvostettu prosessijohtaja ja puhuja. Hän on aikaisemmin ollut mm. Ruotsin nuorten nuorisojärjestöjen maaneuvoston (LSU) pääsihteeri, kansliapäällikkö Nuoriso Rasismia Vastaa-organisaatiossa ja Punaisen Ristin Pakolaiskeskuksen puheenjohtaja Ruotsissa.

Emilia Molin

Viestintätoimiston Me and You perustaja. Tämä organisaatio työskentelee mm. Työnvälityksen nuorisopanostuksen Ponnistuksen palveluksessa (Arbetsförmedlingens ungdomssatsning Avstamp). Emilia on tehnyt töitä mainonnan ja kommunikaation parissa 10 vuotta, ja hän on mainosalan edustaja ERK:ssa (Elinkeinoelämän eettinen neuvosto sukupuolisyrijintää sisältävää mainontaa vastaan).
emilia.molin[at]meandyou.se

Lena Nyberg

on toiminut Ruotsin lapsiasiavaltuutettuna vuoden 2001 helmikuusta. Lapsiasiavaltuutetun nimittää hallitus 6 vuodeksi kerrallaan, ja hänen toimiaikaansa on pidennetty vielä yhdellä vuodella helmikuun 2008 lop-

puun. Nyberg on koulutukseltaan juristi ja työskennellyt aiemmin osuustoiminta-alalla, kunnan palveluksessa ja hallituksen kansliassa erilaisten lapsi- ja nuorisokysymysten parissa. Hänellä on kolme poikaa, iältään 7–19 vuotta.

Varpu Punnonen

Valtiotieteiden maisteri, projektikoordinaattori, Setlementtinuorten liitto Projektikoordinaattorina Setlementtinuorten liitossa. Setlementtinuorten Sinuksi-projektin tavoite on vahvistaa sukupuolisensitiivistä työtettä nuorten kanssa tehtävässä työssä. Punnonen on kiinnostunut sukupuolen näyttäytymisestä ohjaustyössä, siitä kuinka aikuisen ohjaajan sukupuolta koskevat käsitykset ja tiedot vaikuttavat tapaan, jolla hän nuorten kanssa työskentelee, nuoria kohtaa ja kuuntelee. Punnonen on työskennellyt sekä järjestöissä että yliopistolla sukupuoliherkkyyteen-/tietoisuuteen liittyvis- sä tehtävissä.

Susanna Ruuhilahti

Kätilö-seksuaalikasvattaja, Tyttöjen Talo®, Pop In-hanke seksuaalista väkivaltaa vastaan 2006–2008. Materiaalin tuottamista, seksuaalikasvattusta mm. kouluille, nuorisotoimeen, yksilö- ja ryhmämuotoinen työskentely seksuaalista väkivaltaa ja hyväksikäyttöä kohdanneille nuorille, koulutusta aikuisille seksuaalisuuteen liittyvistä asioista, vastaa nuorten esittämiin kysymyksiin mm. Koululainen -lehdessä.

Pirjo Sinko

Opetushallituksen opetusneuvos vastuualueena äidinkielen ja kirjallisuuden opetus sekä mediakasvatus, lisäksi taiteen perusopetuksen sana- ja teatteritaide. Ylioppilastutkintolautakunnan jäsen. Opetusministeriön mediataitotyöryhmän puheenjohtaja. Työryhmä jättää maaliskuun lopussa ehdotuksensa toimenpide-ohjelmaksi mediataitojen ja osaamisen kehittämiseksi osana kansalais- ja tietoyhteiskuntataitojen edistämistä.

Kari Välimäki

Välimäki on sosiaali- ja terveysministeriön kansliapäällikkö.

Linda Österberg

Österberg toimii ministeriösihteerinä Integraatio- ja tasa-arvoministeriössä Tukholmassa. Työskentelee tasa-arvokysymysten parissa, jotka koskevat lähinnä miesten väkivaltaa naisia kohtaan ja kunniaan liittyvää väkivaltaa.

[linda.osterberg\[at\]integration.ministry.se](mailto:linda.osterberg@integration.ministry.se)

Per Östberg

Projektijohtaja, Amphi Productions

Elokuvatuottaja ja projektijohtaja Amphi Produktion-yrityksessä, joka kehittää ja antaa koulutusta sukupuoli-, tasa-arvo- ja tasapuolisen kohtelun alueella. Per työskentelee lähinnä projektijohtajana projektissa ”Ingen ser oss” (Kukaan ei näe meitä), joka on ensi sijassa ennaltaehkäisevä koulutusprojekti. Sen tarkoituksena on ehkäistä miesten väkivaltaa naisia kohtaan läheisissä suhteissa. Per on sen lisäksi projektin ”Bye bye Pornstar” projektijohtaja. Se on kehitysprojekti seksuaalisesta väkivallasta nuorten keskuudessa. Östberg on aiemmin tuottanut kaksi elokuvaa sukupuoli- ja tasa-arvoalueella, ja ”Ingen ser oss” on hänen kolmas elokuvansa, jonka tarkoituksena on herättää huomiota ja keskustelua sukupuoleen liittyvästä vallasta. per.ostberg[at]amphi.se